

Nr 144.

Ankom till riksdagens kansli den 20 maj 1919 kl. 5 e. m.

Utlåtande, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående omorganisation av utrikesdepartementet samt förstärkning av Sveriges representation i utlandet jämte en i ärendet väckt motion. (1:a avd.)

I den till riksdagen den 9 januari 1919 avlåtna propositionen angående statsverkets tillstånd och behov har Kungl. Maj:t under tredje huvudtiteln föreslagit riksdagen att, i avbidan på den proposition, som i ärendet kunde bli förelagd riksdagen, i riksstaten för år 1920 beräkna, dels det ordinarie anslaget till utrikesdepartementet, nu utgörande 164,700 kronor till 307,200 kronor (punkt 1), dels ock följande extra anslag nämligen, till extra avlöningstillägg åt vissa befattningshavare i utrikesdepartementet m. m. såsom förslagsanslag, högst, ett belopp av 40,000 kronor, (punkt 2), till upprättande av vissa nya konsulat i utomeuropeiska länder såsom förslagsanslag, högst, ett belopp av 92,000 kronor (punkt 10), till kontorskostnadsersättningar åt vissa nya konsulter i utomeuropeiska länder såsom förslagsanslag, högst, ett belopp av 10,000 kronor (punkt 15), till extra diplomat- och konsulsaspiranter såsom förslagsanslag, högst, ett belopp av 19,000 kronor (punkt 17), till extra handelsattachéer såsom reservationsanslag ett belopp av 175,000 kronor (punkt 18), till sociala attachéer såsom reservationsanslag ett belopp av 70,000 kronor (punkt 19) samt

till inrättande vid oförutsedda behov av tillfälliga diplomatiska och konsulära poster i utlandet såsom förslagsanslag, högst, ett belopp av 150,000 kronor (punkt 21).

Vidare har Kungl. Maj:t i den samma dag avlåtna propositionen med förslag till tilläggsstat till riksstaten för år 1919 under tredje huvudtiteln föreslagit riksdagen att, i avvaktan på den proposition i ärendet, som kunde komma att avlätas, å tilläggsstat för år 1919 beräkna följande anslag,

till förstärkning av det ordinarie anslaget till departementet, föranledd av föreslagen omorganisation av detsamma såsom förslagsanslag ett belopp av 35,000 kronor (punkt 1),

för upprättande av vissa nya konsulat i utomeuropeiska länder, såsom förslagsanslag, högst, ett belopp av 23,000 kronor, (punkt 5),

till kontorskostnadsersättningar åt vissa nya konsulter i utomeuropeiska länder, såsom förslagsanslag, högst, ett belopp av 2,500 kronor. (punkt 7),

till exträ diplomat- och konsulsaspiranter, såsom förslagsanslag, högst, ett belopp av 4,750 kronor, (punkt 8),

till extra handelsattachéer, såsom reservationsanslag ett belopp av 43,750 kronor, (punkt 10),

för sociala attachéer, såsom reservationsanslag ett belopp av 17,500 kronor (punkt 11), samt

för inrättande vid oförutsedda behov av tillfälliga diplomatiska och konsulära poster i utlandet, såsom förslagsanslag, högst, ett belopp av 37,500 kronor, (punkt 13).

Sedermera har Kungl. Maj:t i en den 18 mars 1919 dagtecknad proposition, nr 360, under återopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över utrikesdepartementsärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att

dels godkänna den av ministern för utrikes ärendena i statsrådsprotokollet förordade staten för utrikesdepartementet med därvid fogad övergångsstat, att tillämpas från och med den 1 oktober 1919,

dels förklara, att för de å departementets nya stat uppförda befattningar såsom kabinetssekreterare, avdelningschef, chef för byrå, andre legationssekreterare eller vice konsul, byråsekreterare och kanslist skola från och med den 1 oktober 1919 gälla de av ministern för utrikes ärendena föreslagna särskilda villkor och bestämmelser för åtnjutande av de i staten för ifrågavarande befattningar upptagna avlöningsförmåner,

dels ock medgiva, att de förutvarande ordinarie befattningshavarna inom utrikesdepartementet, vilkas tjänster efter den nya avlöningsstatens

ikraftträdande äro avsedda att upphöra och vilka icke befordras till högre grad från tiden för den nya statens ikraftträdande och ej heller varda inom närmast jämförliga grad uppförda å den nya staten, skola med fortsatt tjänstgöringsskyldighet bibehållas vid dem enligt hittills gällande stat tillkommande avlöningsförmåner och upptagas å blivande övergångsstat, ävensom förklara, att under övergångstiden motsvarande antal närmast jämförliga befattningar inom departementet skola hållas vakanta, samt att, intill dess de övertaliga tjänstemännen varda upptagna å övergångsstat, av de inbesparade avlöningarna må användas erforderligt belopp till avlöande av de övertaliga tjänstemännen,

dels ock förklara, att beträffande de å departementets nya stat uppförda befattningarna såsom kansliråd, kamrerare, förste och andre arkivarie, kvinnligt skrivbiträde, vaktmästare och portvakt skola för åtnjutande av de i staten för ifrågavarande befattningar upptagna avlöningsförmåner, gälla de i statsrådsprotokollet angivna villkor och bestämmelser, med iakttagande, att kamreraren äger årligen, när sådant utan hinder för göromålens behöriga gång kan ske, åtnjuta semester under en och en halv månad,

dels — i händelse av godkännande av det framlagda statförslaget för år 1920 med uteslutande ur riksstaten av det för närvarande till avlöningsförbättring åt vissa vaktmästare m. fl. uppförda ordinarie anslaget å 2,400 kronor — höja ordinarie anslaget till utrikesdepartementet från dess nuvarande belopp, 164,700 kronor, med 122,800 kronor till 287,500 kronor,

dels för följande ändamål på extra stat för år 1920 anvisa nedan angivna belopp, nämligen:

arvode till en extra avdelningschef	11,650 kronor
» » en extra byråsekreterare	4,850 »
» » tre extra kvinnliga skrivbiträden av tredje graden	7,050 »
» » ett extra kvinnligt skrivbiträde av andra graden	1,950 »
» » två vaktmästare	3,150 »

till beredande av extra avlöningstillägg åt vissa befattningshavare inom departementet m. m., i enlighet med i statsrådsprotokollet närmare angivna grunder, ett förslagsanslag, högst, å 39,600 kronor,

till upprättande av vissa nya konsulat i utomeuropeiska länder såsom förslagsanslag, högst, ett belopp av 93,000 kronor,

till kontorskostnadsersättningar åt vissa nya konsulter i utomeuropeiska länder såsom förslagsanslag, högst, ett belopp av 10,000 kronor,

till extra diplomat- och konsulsaspiranter såsom reservationsanslag ett belopp av 19,000 kronor,

till extra handelsattachéer såsom reservationsanslag ett belopp av 175,000 kronor,

till sociala attachéer såsom reservationsanslag ett belopp av 70,000 kronor,
till inrättande vid oförutsedda behov av tillfälliga diplomatiska och konsulära poster i utlandet såsom förslagsanslag, högst, ett belopp av 150,000 kronor,

dels medgiva att å fjärde kvartalet av år 1919 belöpande belopp av de å ordinarie stat uppförda anslagen till departementet och till avlösningsförbättring åt vissa vaktmästare och med dem jämförliga befattningshavare, tillhoppa uppgående till 41,775 kronor, måtte få till angivna ändamål disponeras efter den nya statens ikraftträdande,

dels till förstärkning av sistnämnda anslagsbelopp å tilläggsstat för år 1919 anvisa ett belopp av 28,700 kronor,

dels medgiva, att den återstod av det å extra stat för år 1919 upptagna förslagsanslag, högst, å 51,550 kronor till provisorisk förstärkning av departementets arbetskrafter, vilken bliver tillgänglig den 1 okt. 1919 och vilken, på sätt i statsrådsprotokollet närmare angivits, beräknas uppgå till 8,650 kronor, måtte få användas till avlöning åt förutnämnda extra befattningshavare och beredande av extra avlöningstillägg åt vissa befattningshavare inom departementet,

dels ytterligare till sistnämnda båda ändamål under fjärde kvartalet av år 1919 såsom förslagsanslag, högst, anvisa ett belopp av 8,000 kronor,

dels ock för följande ändamål å tilläggsstat för år 1919 anvisa nedan angivna belopp, nämligen:

för upprättande av vissa nya konsulat i utomeuropeiska länder såsom förslagsanslag, högst, ett belopp av 23,250 kronor,

till kontorskostnadsersättningar åt vissa nya konsulter i utomeuropeiska länder såsom förslagsanslag, högst, ett belopp av 2,500 kronor,

till extra diplomat- och konsulsaspiranter såsom reservationsanslag ett belopp av 4,750 kronor;

till extra handelsattachéer såsom reservationsanslag ett belopp av 43,750 kronor,

till sociala attachéer såsom reservationsanslag ett belopp av 17,500 kronor, samt

till inrättande vid oförutsedda behov av tillfälliga diplomatiska och konsulära poster i utlandet såsom förslagsanslag, högst, ett belopp av 37,500 kronor.

Den av departementschefen föreslagna nya staten för utrikesdepartementet jämte därvid fogad övergångsstat är av följande lydelse:

Avlöningsstat för utrikesdepartementet.

	Lön.	Tjänstgöringspenningar.	Orsattillägg.	Arvode.	Summa.	
1 kabinettsskreterare (envoyé)	9,000	6,000	—	—	15,000	
1 ministerresident eller generalkonsul (avdelningschef)	6,600	3,000	—	—	9,600	
2 ministerresidenter eller generalkonsuler (avdelningschefer)	13,200	6,000	—	—	19,200	
1 speciellt sakkunnig i folkrätt	—	—	—	8,000	8,000	
1 förste legationssekreterare eller konsul (chef för byrå)	5,400	2,500	—	—	7,900	Efter 5 år kan lönen höjas med 600 kronor och efter 10 år med ytterligare 600 kr.
5 förste legationssekreterare eller konsuler (chefer för byråer)	27,000	12,500	—	—	39,500	
1 andre legationssekreterare eller vice konsul	3,600	1,600	—	—	5,200	Efter 3 år kan lönen höjas med 400 kronor, efter 6 år med ytterligare 400 kronor och efter 9 år med ytterligare 400 kronor.
7 andre legationssekreterare eller vice konsuler	25,200	11,200	—	—	36,400	
1 byråsekreterare	3,600	1,400	—	—	5,000	
5 byråsekreterare	18,000	7,000	—	—	25,000	
1 kanslist	2,400	600	—	—	3,000	Efter 2 år kan lönen höjas med 200 kronor, efter 4 år med ytterligare 200 kronor, efter 6 år med ytterligare 200 kronor, efter 9 år med ytterligare 300 kronor, efter 12 år med ytterligare 300 kronor och efter 15 år med ytterligare 300 kronor.
3 kanslister	7,200	1,800	—	—	9,000	
1 kansliråd (chef för arkivet)	5,000	2,500	600	—	8,100	Efter 5 år kan lönen höjas med 600 kronor.
1 kamrerare	3,600	1,800	400	—	5,800	Efter 5 år kan lönen höjas med 500 kronor och efter 10 år med ytterligare 500 kronor.
1 förste arkivarie	3,600	1,800	400	—	5,800	
1 förste arkivarie	3,600	1,800	400	—	5,800	
1 andre arkivarie	2,200	1,500	300	—	4,000	Efter 5 år kan lönen höjas med 500 kronor, efter 10 år med ytterligare 500 kronor och efter 15 år med ytterligare 500 kronor.
1 andre arkivarie	2,200	1,500	300	—	4,000	

	Lön.	Tjänstgöringspennningar.	Orts-tillägg.	Arvode.	Summa.	
1 kvinnligt biträde av tredje graden	1,500	700	200	—	2,400	Efter 5 år kan avlöningen höjas med 200 kronor, efter 10 år med ytterligare 200 kronor, samt efter 15 år med ytterligare 200 kronor, skollande av ålderstillägget 100 kronor utgöra lön och 100 kronor tjänstgöringspennningar.
5 kvinnliga biträden av tredje graden	7,500	3,500	1,000	—	12,000	
1 kvinnligt biträde av andra lönegraden	1,300	500	200	—	2,000	
7 kvinnliga biträden av andra lönegraden	9,100	3,500	1,400	—	14,000	Efter 3 år kan lönen höjas med 100 kronor, efter 6 år med ytterligare 100 kronor och efter 9 år med ytterligare 100 kronor.
1 förste vaktmästare	1,100	650	150	—	1,900	
1 vaktmästare	900	550	150	—	1,600	
7 vaktmästare	6,300	3,850	1,050	—	11,200	
1 portvakt	900	550	150	—	1,600	
Till vikariatsersättningar extra biträden m. m.	—	—	—	24,500	24,500	
Summa kronor	170,000	78,300	6,700	32,500	287,500	

Anm. 1. Därest bostad med bränsle, eventuellt med bränsle och elektriskt ljus, där sådant anordnats, anvisas åt vaktmästare eller portvakt, skall av lönen avstås för bostad och bränsle 300 kronor samt för lyse 25 kronor för år. Därest vaktmästaren eller portvakten åtnjuter enbart bostad eller bostad med värme, men icke i övrigt erforderligt bränsle, ävensom då bostadsförmånen är av sådan beskaffenhet, att den icke kan anses hava ovan sagda värde, skall det ankomma på Kungl. Maj:t att efter omständigheterna bestämma det lägre löneavdrag, som för dylik förmån skall äga rum. Förmånen av lyse innebär allenast rätt till en årlig maximiförbrukning av elektrisk ström intill högst 100 kw-timmar. Åtnjutes lyse skall vaktmästaren eller portvakten själv bekosta armatur och lampor. I övrigt skola i fråga om förmånen av bostad m. m. i tillämpliga delar lända till efterrättelse bestämmelserna i § 3 av kungörelsen den 1 november 1918 angående avlöningsförbättring från och med år 1919 för vissa vaktmästare och med dem jämförliga befattningshavare. (Sv. förf.-saml. 1918 nr 836.)

Anm. 2. I fråga om pensionsunderlag skall, utöver vad särskilt härom är stadgat, gälla, att högsta pensionsunderlaget skall utgöra för förste legationssekreterare eller konsul (chef för byrå) 5,600 kronor samt för andre legationssekreterare eller vice konsul 4,600 kronor samt för kanslist 3,800 kronor.

Övergångsstat.

	Kronor.
Personligt avlöningstillägg till kvinnliga skrivbiträdet i tredje graden Rosa Grönlund	300

De av departementschefen tillstyrkta villkor och bestämmelser för åtnjutande av avlöningsförmånerna äro av följande lydelse:

§ 1.

Å staten för utrikesdepartementet och å staten för beskickningar och konsulat upptagna, här nedan angivna befattningar fördelas i följande sex löneklasser, nämligen:

första löneklassen omfattande	envoyéer, tjänstgörande såsom beskickningschefer eller såsom kabinetssekreterare inom utrikesdepartementet,
andra	ministerresidenter och generalkonsuler vid tjänst utomlands eller såsom avdelningschefer inom departementet,
tredje	förste legationssekreterare och konsuler vid tjänst utomlands eller såsom chefer för departementets byråer,
fjärde	andre legationssekreterare och vice konsuler vid tjänst utomlands eller inom departementet,
femte	byråsekreterare inom departementet,
sjätte	kanslister vid tjänst utomlands eller inom departementet.

Befattningshavare skall vara skyldig underkasta sig förflyttning till befattning inom samma löneklass.

§ 2.

Befattningshavare skall, därest vidsträcktare tjänstgöringsskyldighet eller jämkning i åligganden vid en möjligen inträdande förändrad organisation av statsdepartementen eller eljest kan varda stadgad, ävensom därest vissa till statsdepartement hörande göromål överflyttas till annat ämbetsverk, vara pliktig, att med bibehållande av den tjänstegrad och den avlöning han innehar, efter ny eller förändrad arbetsordning sköta de med befattningen förenade göromål eller, efter Kungl. Maj:ts förordnande, tjänstgöra i det verk, till vilket göromålen överlämnas.

§ 3.

Med befattning inom utrikesdepartementet eller vid beskickning eller konsulat må ej förenas annan tjänst å rikets, riksdagens eller kommuns stat ej heller må med sådan befattning förenas vare sig uppdrag såsom ordförande eller ledamot i styrelse för verk eller bolag, som är försett med Kungl. Maj:ts oktroj eller blivit registerat såsom aktiebolag, eller befattning såsom tjänsteman i sådant verk eller bolag eller annan tjänstbefattning av vad slag det vara må, så framt ej, vad angår tjänsteman, som av Kungl. Maj:t utnämnes, Kungl. Maj:t och, vad angår innehavare av annan befattning, ministern för utrikes ärendena uppå därom gjord framställning och efter prövning, att ifrågavarande uppdrag eller tjänstbefattning ej må anses inverka hinderligt för tjänstgöringen, finner uppdraget eller befattningen kunna få mottagas och tills vidare bibehållas.

§ 4.

Lön beräknas från och med månaden näst efter den, under vilken utnämningen ägt rum, och skall utgå till och med den månad, under vilken tjänstemannen upphör att innehava befattningen.

§ 5.

Tjänstgöringspenningar få uppbäras endast för den tid, befattningens innehavare verkligen tjänstgjort eller åtnjutit semester, men skola för den tid, han eljest varit från tjänstgöringen befriad, utgå till den, som förordnats att uppehålla befattningen, för så vitt icke Kungl. Maj:t på grund av särskilda omständigheter finner beloppet till större eller mindre del böra till statsverket inbesparas.

§ 6.

Ortstillägg utgår från och med den dag, då tjänsteman tillträtt sitt ämbete, dock med iakttagande att ortstillägg icke åtnjutes, förrän den föregående tjänstinnehavaren frånträtt sitt ortstillägg.

Ortstillägget upphör att utgå, då tjänsteman till sin efterträdare överlämnat befattningen eller eljest upphör att utöva densamma, dock att vid avgång från tjänsten i följd av avskedstagande, entledigande eller dödsfall ortstillägget skall utgå till månadens slut.

Därest befattningshavare förflyttas till annan av de i § 1 angivna befattningar, vare han berättigad att fortfarande uppbära ditintills åtnjutet

ortstillägg, intill dess han, enligt vad ovan är sagt, får uppbara för den nya befattningen anslaget ortstillägg.

Vad ovan är stadgat rörande ortstillägg skall äga motsvarande tillämpning beträffande sådant särskilt avlöningstillägg, som tillkommer diplomatiska eller konsulära befattningshavare vid tjänstgöring inom utrikesdepartementet.

§ 7.

Den, som av sjukdom hindras att förrätta sin befattning, äger uppbara hela lönen jämte ortstillägget, men den, som eljest undfår ledighet, såsom för svag hälsas vårdande, enskilda angelägenheter, tjänstgöring hos riksdagen, dess utskott eller revisorer eller andra särskilda uppdrag, eller i behörig ordning avstänges från tjänstgöring eller av annan anledning är lagligen förhindrad att sköta befattningen, kan förpliktas att under ledigheten utöver sina tjänstgöringspenningar avstå så mycket av lönen eller ortstillägget, som för befattningens uppehållande erfordras, eller eljest prövas skäligt.

Avlöning må ej utgå till befattningshavare för tid, varunder han avhållit sig från tjänstgöring utan att hava i vederbörlig ordning erhållit tjänstledighet eller kunnat styrka giltigt förfall.

Därest befattningshavare varder avstängd från tjänstgöring eller i hakte tagen, skall den del av hans avlöning, som icke prövas böra användas till befattningens uppehållande, under tiden innehållas, såvida ej prövas skäligt låta honom uppbara något därav.

§ 8.

Vid sjukdomsförfall eller när det erfordras för beredande av semester, skall tjänsteman vara skyldig att bestrida högre befattning, därest han tjänstgör i utrikesdepartementet, inom departementet, samt, därest han tjänstgör utomlands, vid samma beskickning eller konsulat, varvid tjänstemannen mot avstående av egna tjänstgöringspenningar äger uppbara vid sjukdomsförfall de för befattningen anslagna tjänstgöringspenningar, men eljest däremot svarande belopp.

Enahanda skyldighet åligger tjänsteman vid fall av tjänstledighet för svag hälsas vårdande, enskilda angelägenheter eller särskilt uppdrag eller då befattningshavare avstängts från tjänstgöring eller eljest är lagligen förhindrad att sköta sin befattning; och må på Kungl. Maj:ts prövning bero, huruvida ställföreträdaren skall utöver ovannämnda ersättning uppbara ytterligare gottgörelse.

§ 9.

Vid beskickning eller konsulat anställd innehavare av befattning, tillhörande tredje eller fjärde löneklassen, vare skyldig att, därest detta för beredande av semester eller på grund av kortvarigare sjukdom eller annat tillfälligt förfall prövas nödigt, å samma ort, varest beskickningen eller konsulatet har sitt säte, utan särskild gottgörelse jämte egen befattning upprätthålla tjänst såsom förste legationssekreterare, konsul, andre legationssekreterare eller vicekonsul.

§ 10.

Tjänsteman skall, när det erfordras vid sjukdomsförfall eller för beredande av semester, eller, då vederbörande erhållit tjänstledighet för svag hälsas vårdande, enskilda angelägenheter eller särskilt uppdrag eller i behörig ordning avstängts från tjänstgöring eller av annan anledning är lagligen förhindrad att sköta sin befattning, vara skyldig att bestrida befattning i likställd eller högre lönegrad å annan ort, än där han är anställd, mot åtnjutande av de för befattningen anslagna tjänstgöringspenningar eller ett därmed lika belopp jämte ett belopp motsvarande med befattningen förenat ortstillägg, dock att den, som under angivna förutsättning förordnas att såsom chargé d'affaires förestå beskickning, av ministerns ortstillägg allenast må uppbära, därest ortstillägget understiger 20,000 kronor, hälften, dock icke under 5,000 kronor, samt i annat fall en tredjedel, dock icke under 10,000 kronor, allt för år beräknat.

Är tjänsteman, som erhållit förordnande, varom ovan sägs, pliktig utgiva hyra för bostad, eller har han andra av förordnandet vållade utgifter, som icke rimligen kunnat undvikas, å den ort, varest han före förordnandet var anställd, må, där Kungl. Maj:t så prövar skäligt, gottgörelse för förlust, som härigenom tillskyndas honom, kunna beredas honom.

Tjänsteman skall, då han erhållit förordnande, varom ovan sägs, vara skyldig att förutom sina egna tjänstgöringspenningar avstå eget ortstillägg.

§ 11.

I avlöningsstaterna angiven förhöjning av lönen (ålderstillägg) efter viss tids fortsatt innehavande av befattning i samma löneklass skall inträda under villkor, att innehavaren under mera än fyra femtedelar av den tjänstetid, som erfordras för att vinna nämnda förhöjning, med gott vitsord be-

stritt sin egen eller, på grund av förordnande, annan statens tjänst eller fullgjort annat offentligt uppdrag, dock att härvid icke må föras honom till last den tid, han åtnjutit semester eller ledighet för fullgörande av värnplikt och under iakttagande, vad samtliga löneförhöjningar angår, att den högre avlöningen ej får tillrädas förr än vid början av kalenderåret näst efter det, varunder den stadgade tjänstetiden uppnåtts; börande löntagare därvid tillgodoräknas den tid, som före den nya avlöningsstatens för departementet trädande i kraft förflutit från hans tillträde till närmast motsvarande befattning å förut gällande stat för departementet.

Befattningshavare, som utnämns att från den nya statens för utrikesdepartementet ikraftträdande eller från och med dag förut under år 1919 vara innehavare av å densamma upptagen ordinarie tjänst, eller av tjänst vid beskickning eller konsulat må för erhållande av löneförhöjning tillgodoräknas den tid, varunder han omedelbart före tillträdet till befattningen på grund av stadigvarande förordnande i utrikesdepartementet eller vid beskickning och konsulat bestritt närmast motsvarande tjänst med av riksdagen å extra stat anvisad avlöning för tjänsten.

Tjänsteman, som, då han intjänat stadgad tid för erhållande av löneförhöjning, redan uppnått den levnadsålder, vid vilken han enligt bestämmelserna i lagen angående civila tjänsteinnehavares rätt till pension är skyldig, att från tjänsten avgå, må ej tillträda samma förhöjning.

Ålderstillägg uppbäres oberoende därav att tjänsteman förflyttas från en befattning till annan inom samma grad. Om sådan förflyttning äger rum från tjänst inom Europa till tjänst utom Europa eller omvänt, skall intjänat ålderstillägg utgå med det för den nya tjänsten fastställda belopp från och med månaden efter utnämningen till den nya tjänsten

§ 12.

1. Semester må, när sådan utan hinder för göromålen behöriga gång kan äga rum, åtnjutas inom utrikesdepartementet av kabinettssekreteraren, avdelningscheferna, cheferna för byråerna samt i departementet tjänstgörande andre legationssekreterare och vice konsul, under en och en halv månad samt av byråsekreterarna och departementets kanslist under en månad årligen.

2. Envoyé, ministerresident, generalkonsul, förste legationssekreterare, konsul, andre legationssekreterare och vice konsul, vilka innehava tjänst utomlands, äga, därest sådant utan olägenhet kan ske, årligen åtnjuta semester under två månader.

I utlandet tjänstgörande kanslist äger åtnjuta en och en halv månads semester årligen.

3. I norra Amerika anställd befattningshavare må i och för besök i hemlandet vara berättigad att med den honom under året tillkommande semester sammanlägga under det närmast föregående året antingen icke alls eller icke tillfullo tillgodonjuten semester. På enahanda sätt må tjänsteman i Syd-Amerika eller Syd-Afrika förena semester under tre samt tjänstemän i Öst-Asien och Australien under fyra på varandra följande år. Därjämte må i detta moment avsedda befattningshavare, därest Konungen prövar skäligt sådant medgiva, utöver den dem tillkommande semester såsom sådan jämväl beräkna den tid, som åtgår för resan från och till hemlandet, eller del därav.

4. Konungen må på därom gjord framställning bevilja ersättning för hemresa åt tjänsteman, anställd vid beskickning eller konsulat i

1) Amerika eller Afrika en gång vartannat år,

2) Asien och Australien en gång vart tredje år;

och äge Konungen därvid tillika föreskriva de villkor, som för ersättningens uppbärande må finnas lämpliga.

Kanslist må dock i båda dessa fall icke åtnjuta sådan gottgörelse mer än en gång vart femte år.

Ersättningen omfattar allenast kostnaden för biljett åt tjänstemannen till Stockholm samt åter till tjänstgöringsorten.

5. Befattningshavare, som har sig anförtrodd uppbörd eller kontroll å uppbörd, är pliktig att å tid av året, som av vederbörande departementschef bestämmes, begagna sig av semester.

§ 13.

I fråga om skyldighet att avgå från tjänsten ävensom i fråga om rätt till pension skall gälla vad i lagen angående civila tjänst innehavares rätt till pension är vid tiden för den nya avlöningsstatens ikraftträdande eller, såvitt angår innehavare av befattning, som därefter tillträdes, vid tillträdet till befattningen stadgat.

§ 14.

1. En var, som den 1 oktober 1919 eller dag därefter tillträder under § 1 här ovan inbegripen befattning, skall vara pliktig att underkasta sig förenämnda villkor och bestämmelser.

2. Den, som tillträder den nya avlöningsstaten, skall vara skyldig

underkasta sig, efter vårt bestämmande, upphörande eller minskning i extra inkomster, som kunna åtfölja tjänstebefattning eller utgå för bestyr i sammanhang därmed.

§ 15.

Innehavare av de befattningar i utrikesdepartementet, som ej avses i § 1 här ovan, äro underkastade de villkor och bestämmelser för åtnjutande av avlöningsförmåner, som för befattningshavare i statsdepartementen i allmänhet gälla och som innefattas bl. a. i kungörelsen den 25 juni 1917 (nr 584) och den 1 november 1918 (nr 836).

Beträffande kvinnliga befattningshavare skola i övrigt lända till efter rättelse de föreskrifter, som äro eller kunna varda utfärdade angående allmänna villkor och bestämmelser att gälla å för vissa domstolars, ämbetsverks och myndigheters stater uppförda biträdesbefattningar.

I samband med Kungl. Maj:ts förevarande proposition har utskottet till behandling förehaft en inom andra kammaren av herr *E. O. Nylander* väckt motion, nr 42, däri hemställts, att förslagsanslagen för upprättande av de begärda generalkonsulaten i Brittiska och Holländska Indien, konsulatet i Nordamerikas Förenta Stater och vicekonsulatet i Chile jämte tillhörande kontorskostnadsersättningar samt reservationsanslaget till handelsattachéer måtte av riksdagen beviljas från den 1 juli 1919 i stället för den 1 oktober samma år.

Motion

Beträffande vad som anförts till stöd för ovannämnda förslag utöver nedanstående redogörelser i ämnena, tillåter sig utskottet att hänvisa till propositionen och motionen.

I anledning av en inom riksdagens andra kammare av herr *Nylander* väckt motion, nr 280, anhöll riksdagen i skrivelse den 12 juni 1918, det Kungl. Maj:t täckts snarast möjligt låta verkställa en allsidig utredning angående behovet av förändringar och utvidgningar av Sveriges utrikesrepresentation jämte erforderliga ändringar i dess lönestat samt om lämpliga ändringar i kompetens- och antagningsbestämmelserna för anställning i utrikesdepartementets tjänst, allt i syfte att utrikesrepresentationen skulle vara i stånd att tillgodose de ökade krav, som ur kommersiell synpunkt kunde komma att ställas på densamma efter krigets slut, ävensom vidtagna de åtgärder, vartill utredningen kunde föranleda. Riksdagen underströk vikten av, att den ifrågasatta utredningen måtte oförtövat taga sin

*Kungl. Maj:ts
förslag.*

början, samt att utredningens resultat måtte snarast möjligt bli föremål för statsinakternas prövning.

De inom utrikesdepartementet i juni månad 1918 tillkallade sakkunnige med uppdrag att verkställa en allsidig utredning angående behovet av förändringar och utvidgningar inom utrikesdepartementet och Sveriges representation i utlandet jämte erforderliga ändringar i gällande lönestater samt i kompetens- och antagningsbestämmelserna för anställning i utrikesdepartementets tjänst hava i sitt den 1 februari 1919 avgivna betänkande nr 1 framlagt förslag bland annat till ny organisation av utrikesdepartementet, förändrade avlöningsbestämmelser för vissa befattningshavare inom departementet och för beskickningar och konsulat samt vissa åtgärder i syfte att omedelbart förstärka den yttre representationen. De sakkunnigas förslag hava i propositionen i huvudsak biträts av departementschefen.

Förslagen innebära en genomgripande omorganisation av utrikesdepartementet, ett nytt avlöningssystem för flertalet av dess tjänstemän samt en betydande förstärkning av Sveriges representation i utlandet.

Utrikesdepartementet.

*Översikt av
nuvarande
organisa-
tion.*

Den nuvarande organisationen av utrikesdepartementet fastställdes i sina väsentliga drag år 1906, då efter unionens med Norge upplösning en förändrad organisation befanns påkallad. Såsom ministrerna för utrikes ärendena närmaste man ställdes kabinetssekreteraren. Under honom organiserades arbetet å fyra avdelningar, rättsavdelningen, handelsavdelningen, personal- och räkenskapsavdelningen samt arkivavdelningen, var och en under ett kansliråd som chef. Departementets tjänstepersonal i övrigt utgjordes av tre förste sekreterare, en förste arkivarie, en andre arkivarie och 6 andre sekreterare (indelade i två avlöningsgrader).

År 1909 tillkom en ny avdelning, pressavdelningen, under kabinetssekreterarens omedelbara ledning, för handhavandet av utrikesdepartementets förbindelser med pressen m. m. På denna avdelning skulle tjänstgöra en förste sekreterare, vilken befattning nu tillkom på departementets stat. Dessutom beviljades anslag till förstärkande av arbetskrafterna inom departementet.

År 1912 tillkommo tvenne nya befattningar, en avdelningschef för pressavdelningen, vilken sålunda i likhet med de övriga blev en självständig avdelning, och en andre sekreterare i högre lönegraden. Det sedan 1909 beviljade anslaget till förstärkande av arbetskrafterna inom departementet skulle däremot ej längre utgå. Den år 1909 tillkomna förste se-

kreterarebefattningen förflyttades till rättsavdelningen, och innehavaren av denna befattning förordnades att under chefens för rättsavdelningen överinseende med viss självständighet förestå arvsavdelningen.

Av det av 1916 års riksdag beviljade anslag till provisorisk förstärkning av departementets arbetskrafter har avlöning utgått till en biträdande kabinettssekreterare och tre extra avdelningschefer, varav en vikarie för den avdelningschef, som skulle kunna förordnas till biträdande kabinettssekreterare, samt därutöver en å rätts- och en å handelsavdelningen, en extra förste sekreterare, vilken särskilt skulle stå till kabinettssekreterarens förfogande, samt en extra andre arkivarie.

År 1917 gjordes i dispositionen av berörda anslag den förändring, att avlöning utgick till en extra förste arkivarie i stället för det föregående år beviljade anslaget åt en extra andre arkivarie. Det år 1916 beviljade anslaget till en extra avdelningschef, som skulle vikariera för biträdande kabinettssekreteraren, ersattes med ett anslag till en extra förste sekreterare.

A departementets stat äro upptagna fem kvinnliga skrivbiträden av tredje och sju av andra graden, varjämte av anslaget å extra stat till provisorisk förstärkning av departementets arbetskrafter utgå avlöningsförmåner till tre kvinnliga skrivbiträden av tredje och ett av andra graden. Å övergångsstat finnas till två av de ordinarie skrivbiträdena anvisade personliga avlöningstillägg å respektive 900 och 400 kronor.

Å ordinarie stat äro vidare uppförda en förste vaktmästare, sex vaktmästare och en portvakt, varjämte av berörda anslag till provisorisk förstärkning av departementets arbetskrafter utgå arvoden till ytterligare två vaktmästare.

För närvarande finnes såsom en särskild anslagspost under det ordinarie anslaget till departementet uppfört ett belopp av 19,000 kronor till vikariatsersättningar, extra biträden m. m., vilket fördelar sig på följande poster:

vikariatsersättningar	kr. 6,000
departementets juridiska ombud	» 600
extra vaktmästare	» 1,250
manliga biträden	» 11,200

Summa (avrundad) kr. 19,000

Den organisation av departementet, som hittills ägt bestånd, har, enligt vad i propositionen framhålles, med de ständigt ökade krav, som ställts på departementets arbetskaper, visat sig ej motsvara behovet.

Dels har arbetskraften varit för knappt tillmätt, dels har arbetsfördelningen skett efter föråldrade principer.

Den omfattning, i vilken departementets arbetsbörda tillväxt, framgår av följande statistiska uppgifter.

Saammandrag av utrikesdepartementets arbetsförteckning.

	1880	1906	1911	1913	1914	1915	1916	1917	1918 (preliminärt)
Inkommande skrivelser .	4,478	13,741	21,262	21,408	29,402	53,530	64,006	65,910	71,125
Avgående skrivelser . .	3,559	11,168	20,222	20,109	23,886	37,859	46,533	50,542	62,316

I Kungl. Maj:ts förevarande proposition redogöres till en början för den kritik av den nuvarande organisationen av departementet, vilken framförts av ovannämnda inom departementet tillkallade sakkunnige. Det framhålles, att den starka centralisationen av arbetet medfört, att ett allt för stort antal ärenden av löpande natur fått handläggas av kabinettssekreteraren. Frånvaron av en politisk avdelning har särskilt under krigsåren förorsakat svårigheter och föranlett, att gränslinjen mellan de olika avdelningarna ej alltid kunnat hållas tillräckligt klar. Den allt för knappa personaltillgången har medfört, att handläggningen av de dagliga löpande ärendena tagit personalens tid i anspråk i så hög grad, att densamma ej haft tillfälle ägna uppstående viktiga frågor den ingående granskning och det fördjupade studium, som varit önskvärt. Som en brist i departementets organisation angives vidare frånvaron av en särskild chifferavdelning.

Det förhållandet, att inom departementet handelsärendena sammanförts till en avdelning och — såsom regel — politiska och rättsärenden å en annan, har medfört, att rekryteringen av departementets personal och denna personals vidare utbildning skett efter två allt för skarpt skilda linjer, den ena med huvudvikten lagd på den kommersiella, den andra på den politiskt-rättsliga sidan. Vissa omständigheter, särskilt de olika avlösningsförhållanden, som gällt för tjänstemännen i utrikesdepartementet och för befattningshavarna vid beskickningar och konsulat, hava medfört, att den nära kontakt mellan den inre och yttre representationen, vilken måste ses önskvärd, faktiskt ej kunnat i tillräcklig omfattning upprätthållas. Vidare framhålles, att fördelningen av arbetet inom departementet verkställdes efter grundsatser, som föranlett, att tjänstemännen fatt sig allt för vidsträckta arbetsområden anvisade.

Till handläggning å viss avdelning hava sammanförts ärenden, som till sin materiella innebörd ansetts vara av likartad beskaffenhet. Någon

systematisk uppdelning av arbetet inom de olika avdelningarna har icke i behövlig omfattning varit genomförd.

I samband med de förslag till de angivna bristernas avhjälpande, som i Kungl. Maj:ts förevarande proposition framläggas, har upptagits frågan om avgränsning av utrikesdepartementet i förhållande till ett blivande handelsdepartement.

Det har därvid framhållits, att den statliga verksamhet, som berör våra handelsförbindelser med utlandet, är av tvåfaldig art. Den avser dels att genom överenskommelser med främmande makter bereda de egna undersåtarna förmåner, dels att tillhandahålla den kommersiell information rörande förhållandena i främmande länder (rapporter från beskickningar, konsulat och handelsattachéer).

Vad förberedelserna för handelsavtal angår, bör det tillkomma handelsdepartementet att i nära samarbete med utrikesdepartementet förebringa utredning angående de krav, som ur det svenska näringslivets synpunkt böra göras gällande. På utrikesdepartementet måste ankomma att göra dessa anspråk gällande gent emot utlandet vid avslutande av handelstraktater m. m., i den mån detta ej sker genom särskilda kommissioner, inom vilka emellertid utrikesdepartementet bör vara företrätt. Påfordrar tillämpningen av avtalen framställningar till och underhandlingar med utländska makter, skola dessa äga rum genom utrikesdepartementet.

Vad informationsverksamheter angår, måste, därest utredning i visst ämne verkställes på initiativ av svensk representant i utlandet, utrikesdepartementet beredas tillfälle pröva, huruvida förhållandet till främmande makt ofördelaktigt kunde beröras av utredningens eventuella offentliggörande. Har initiativet tagits från myndighet eller enskild i hemlandet, är det givetvis önskvärt och för vederbörande ofta förmånligt, att utrikesdepartementet användes som mellanhand vid framställningarnas avlåtande liksom vid svarens avgivande. Skriftväxling mellan enskilda och Sveriges representanter i utlandet kan ske direkt, dock med iakttagande därav, att tveksamma fall böra underställas utrikesdepartementets prövning.

Bearbetningen av de kommersiella rapporterna är emellertid, framhålls det, en uppgift, som nära sammanhänger med det inhemska näringslivet, och bör ske av *en* myndighet, vilken förutsättes förlagd inom handelsdepartementet eller detsamma underlydande verk.

I propositionen betonas vidare, att vid utarbetandet av den nya organisationen av utrikesdepartementet hänsyn måst tagas till den förskjutning inom utrikesdepartementets arbetsfält, som utvecklingen medfört. De ekonomiska frågorna hava vid förbindelserna med utländska makter trätt i första planet, och ekonomiska moment ingå som betydelsefulla faktorer

även i frågor, som förut betraktats såsom rent politiska. Det har då icke ansetts ändamålsenligt att inom departementet förlägga de ekonomiska frågorna till en annan avdelning än den, som fått sig de politiska ärendena tilldelade. En sammanföring bör här äga rum.

Politiska och handelspolitiska avdelningen.

I anslutning till de utvecklade synpunkterna föreslås i propositionen upprättandet av en *politisk och handelspolitisk avdelning* inom departementet. Å denna avdelning skulle handläggas ärenden rörande statsöverhöghet, statsformer och konstitutioner, förbund mellan nationer, neutralitet, krig och fred, skiljedom, diplomatiska framställningar, som avse klagomål och krav i anledning av krig, oroligheter och arbetstvister, ävensom alla handels- och sjöfartsavtal, frågor av finanspolitisk natur, frågor rörande tullar och acciser, överenskommelser om mynt, mål, mått och vikt, ärenden rörande svenska undersåtars beskattning i utlandet ävensom kommunikationsväsendet; jämväl skulle å denna avdelning omhänderhavas förberedelser m. m. rörande kongresser på det politiska och handelspolitiska området, ävensom sociala frågor i allmänhet. Överhuvud taget skulle å avdelningen handläggas samtliga de frågor av politisk eller handelspolitisk art, för vilkas behandling det är av vikt att äga kännedom om det land, de avse, och vilkas avgörande i ena eller andra riktningen kan vara av betydelse för de politiska förbindelserna med detta land.

Inom den politiska och handelspolitiska avdelningen föreslås en byråindelning verkställd efter den s. k. geografiska principen, d. v. s. ärenden från vissa grupper av länder skola alltid ingå till och handläggas å viss byrå. Efter övervägande av de synpunkter, som vid en sådan byråindelning införande erbjudas sig, stannar förslaget vid att föreslå trenne byråer, av vilka den *första byråns* verksamhetsområde skulle omfatta Danmark och Island, Finland, Nederländerna, Norge, Schweiz, Tyskland och Österrike-Ungern ävensom kolonier tillhörande dessa stater, *andra byrån* Brittiska riket och Nordamerikas Förenta Stater ävensom Japan, Kina och övriga asiatiska samt afrikanska självständiga stater, ävenledes med kolonier tillhörande dessa makter, samt *tredje byrån* Balkanstaterna, Belgien, Frankrike, Italien, Portugal, Ryssland och övriga slaviska stater, Spanien, Mexiko, Central- och Sydamerikas republiker, kolonier tillhörande dessa stater.

Rörande de geografiska byråernas verksamhet framhålles bland annat att de, för att äga kompetens för de uppgifter, som ålagts dem, måste noga följa utvecklingen i de länder, som falla inom deras verksamhetsområden, något som endast är möjligt genom ett fortgående studium av vederbörande lands publicistik. Detta studium får ej begränsas att omfatta endast den dagliga tidningspressen; däri bör även ingå även den fackliga tidskriftslitteraturen. Men därjämte bör såsom en sammanhållande enhet

för alla de många pressangelägenheter av ena eller andra slaget, som falla inom ett utrikesdepartementets område, även en särskild, inom politiska och handelspolitiska avdelningen förlagd *pressbyrå* förefinnas. I förslaget betonas, att chefen för pressbyrån i många fall blir den naturlige förmedlaren av utrikesledningens förbindelser med representationen i utlandet liksom med den ledande utländska pressen, när det gäller att tillse, att Sveriges intressen ej tillbakasättas, och förhindra, att oriktiga framställningar komma i omlopp till skada för vårt land. Pressbyrån skall i likhet med den nuvarande pressavdelningen utgöra departementets vanliga förbindelseled med pressen.

Därutöver skall det emellertid tillkomma byrån att med det material, som dels byrån själv insamlar, dels erhåller från de olika geografiska byråerna, utarbета översikter över den dagliga politiska pressdiskussionen, liksom också vid förefallande behov sammanfattande framställningar rörande vissa speciella frågor. Den bör ock självmant taga initiativ i syfte, att de av utrikesledningen omfattade synpunkter måtte komma till sin rätt vid diskussionen i utrikespolitiska frågor.

Från den ovan angivna regeln, att ärenden av kommersiell natur böra handläggas å samma avdelning som de politiska frågorna, föreslås emellertid i propositionen vissa undantag. Ärenden av handelsteknisk natur, frågor, som beröra avsättningsmöjligheterna för svenska alster i utlandet ävensom i viss mån importen av främmande alster till Sverige, hava enligt förslaget sammanförts till behandling å en särskild *speciell handelsavdelning*. Genom denna skulle förmedlas utrikesdepartementets förbindelser med enskilda köpmän, industriidkare och institutioner i vad de angå handel, industri, sjöfart, jordbruk och dess binäringar, jakt och fiske, såvitt förekommande frågor ej äro av traktatspolitisk innebörd, ävensom införskaffande av utredningar från utlandet i hithörande ämnen. Då handelsattachéernas verksamhet i väsentlig omfattning skulle beröra här angivna frågor, har den omedelbara ledningen av deras arbete förlagts till denna avdelning. Det har ifrågasatts, att ovannämnda uppgifter icke borde förläggas till en särskild avdelning utan uppdragas åt en byrå inom politiska och handelspolitiska avdelningen. De inom utrikesdepartementet tillkallade sakkunnige för förberedande av en reform av departementet m. m. hava emellertid stannat vid att förorda inrättandet av en speciell handelsavdelning, å vilken dock tvenne befattningar borde tillsvidare uppföras å extra stat.

Speciella handelsavdelningen.

Kommerskollegium har i infortrat utlåtande tillstyrkt förslaget om inrättandet av en byrå å politiska och handelspolitiska avdelningen.

Departementschefen har på skäl, som å sid. 32—35 i propositionen angivas, anslutit sig till de sakkunniges förslag.

Rättsavdel-
ningen.

I Kungl. Maj:ts förevarande proposition föreslås vidare inrättandet av en *rättsavdelning*. Det framhålls, att den s. k. geografiska principen, som vunnit tillämpning inom den politiska och handelspolitiska avdelningen, ej bör komma till användning inom denna avdelning, som skulle hava att omhändervä ärenden av företrädesvis juridisk natur. Dessa ärenden kunna nämligen icke för sin handläggning sägas förutsätta särskilda insikter och ingående kännedom om visst främmande land. Fastmer gäller angående dessa frågor — vilka i stor omfattning underkastats en internationell reglering (civilprocessordning, industriell äganderätt etc.) — att den generella överblicken och den komparativa kännedomen om rättens regler vore det, som främst erfordras.

Å rättsavdelningen skulle handläggas ärenden rörande medborgarrätt, in- och utvandring, personrättsliga förhållanden, rättsfrågor föranledda av social och ekonomisk lagstiftning, säkerheten till sjöss, förlisningar och sammanstötningar av fartyg jämte därav framkallade ersättningskrav, efterspaning av brottslingar i utlandet, utlämnande av förbrytare, åtal för utomlands begångna brott, brott ombord på svenska fartyg i utlandet, sjukvård åt utlänningar, hemsändande av fattiga, utvisning, rättshjälp och handräkning i civil- och brottmål, fångvårds- och polisärenden, civil-, process-, straff- och sjölagstiftning, industriell, litterär och artistisk äganderätt, medicinal- och veterinärlagstiftning. Härjämte skulle å denna avdelning handläggas mål rörande arv, pensioner, understöd åt sjöfolk och nödlidande svenska undersåtar samt begravning av sjöfolk i utlandet, svenska sjömäns å utrikes ort timade frånfälle samt frågor i samband med sjöförklarings upptagande i utlandet, sjömäns penningförsändelser från utrikes ort, in- drivning av fordringar hos rederier och enskilda. Över huvud taget skulle till avdelningen höra ärenden, för vilka det juridiska momentet vore avgörande. Frågor om avtal och överenskommelser i sådana ämnen, som ovan angivits, liksom de spörsmål, vilka uppstå vid överenskommelsernas tillämpning, borde även omhänderväas å avdelningen.

På grund av det synnerligen stora antal ärenden, som skulle falla inom ifrågavarande avdelnings verksamhetsområde, är en fördelning av arbetet nödvändig. Det har då syntts lämpligast att sammanföra arvs- och ersättningsärendena jämte med dessa omedelbart sammanhängande frågor till en byrå, *byrån för arvs- och ersättningsärenden*, och alla övriga ärenden till den *juridiska byrån*.

Speciellt
sakkunnig i
folkrätt.

I syfte att tillförsäkra departementet ökad sakkunskap i folkrättsliga

ting föreslås vidare, att ett arvode å 8,000 kronor uppföres å departementets stat till en *speciellt sakkunnig i folkrätt*.

Departementschefens yttrande i denna fråga återfinnes i propositionen sid. 38 och 39.

Enligt Kungl. Maj:ts föreliggande förslag, skulle vidare upprättas en *Personal- och administrativ afdelning*. Inom afdelningen föreslås två by- och administrativa avdelningar, *personal- och räkenskapsbyrå* samt *byrå för utländska studieresor*, *delningen passärenden m. m.*

Å den förra skulle handläggas ärenden rörande utnämningar, avsked, tjänstledigheter och förordnanden, avlöningar och resekostnader, i vad de avse samtliga i utrikesdepartementet anställda och under detsamma lydande tjänstemän, uppgifter till taxeringsmyndigheter, förvaltningen och redovisningen av de å riksstatens tredje huvudtitel anvisade medel, uppgörandet av utrikesdepartementets stat, frågor rörande svenska statens fastigheter i utlandet, donationer, gåvor och insamlingar.

Åt den sistnämnda byrån skulle uppdragas ärenden rörande det kungliga huset, utländska furstehus och statschefer, skrivelser sub titulo Majestatis, förteckning å titulaturer, ärenden rörande diplomaters och konsulers privilegier, personalen vid främmande beskickningar och konsulat, audienser, ceremoniel, utmärkelsetecken och belöningar, rekommendationer, svenska föreningar i utlandet, jubileer och festligheter, konferenser, kongresser och utställningar, för så vitt de ej tillhöra politiska och handelspolitiska afdelningens handläggning, militära och icke militära studier och anställningar, vetenskapliga expeditioner och arbeten, andra frågor rörande vetenskap, konst, undervisning, kyrkor och missioner, pristävlingar, böter, utskylder, kurirpost, pass och viseringar.

Det i Kungl. Maj:ts förevarande proposition framlagda förslag till ny organisation av utrikesdepartementet bibehåller ett särskilt *arkiv* för mottagandet, registreringen, klassificeringen och fördelningen av inkommande post, förvaring av koncepten till den utgående posten m. fl. dylika åligganden. Inom arkivet skulle upprättas ett särskilt chifferingskansli. varest allt inom departementet förekommande arbete med avseende å chiffering skall utföras. Under arkivets vård ställes slutligen även departementets bibliotek.

Arkivet

I anslutning till den kritik, som riktats mot nuvarande avlöningsförhållanden inom utrikesrepresentationen med olika lönesystem för befattningshavarna inom departementet och för befattningshavarna vid beskickningar och konsulat, och för att tillgodose vissa i det propositionen närlagda utdrag av statsrådsprotokollet sid. 17—18 angivna syften, föreslås,

Avlöningsförmåner.

att med utgångspunkt från de inom den yttre karriären genomförda avlöningsprinciperna samtliga under utrikesdepartementet hörande befattningar, med undantag av vissa, nedan angivna tjänster, skola indelas i sex särskilda löneklasser med de avlöningsförmåner, som framgå av här nedan meddelade översikt.

Avlöningar för vissa befattningshavare inom utrikesdepartementet samt för befattningshavare vid beskickningar och konsulat.

(Såväl å ordinarie som å extra stat uppförda befattningar äro här upptagna).

	Lön	Tjänstgöringspenningar	För i utrikesdepartementet tjänstgörande särskilt avlöningstillägg	För i utlandet tjänstgörande ortstillägg enl. gällande stat
<i>1:a klassen</i> : samtliga beskickningschefer samt kabinetssekreteraren (17 befattningar, 16 i utlandet, 1 i departementet)	9,000	6,000	— *	,
<i>2:a klassen</i> : samtliga ministerresidenter och generalkonsuler i tjänst utomlands eller såsom avdelningschefer i utrikesdepartementet (16 befattningar, 12 i utlandet, 4 i departementet.)	6,600	3,000	2,400	,
<i>3:e klassen</i> : samtliga förste legationssekreterare och konsuler i tjänst utomlands eller såsom chefer för byråerna i departementet. (21 befattningar, 15 i utlandet, 6 i departementet. Konsulaten å extra stat i Ryssland ej inräknade)	5,400	2 500	2,100	,
<i>4:e klassen</i> : samtliga andre legationssekreterare och vicekonsuler (19 befattningar, 11 i utlandet, 8 i departementet)	3,600	1,600	1,800	,
<i>5:e klassen</i> : samtliga byråsekreterare (7 befattningar i departementet)	3,600	1,400	—	—
<i>6:e klassen</i> : samtliga kanslistar (19 befattningar, 4 i departementet, 15 i utlandet)	2,400	600	600	,

Lönen och tjänstgöringspenningarna föreslås alltså skola utgå med samma belopp för befattningshavare av samma grad, vare sig de tjänstgöra utom landet eller i departementet. För tjänstemän vid representationen utomlands tillkomma de med hänsyn till förhållandena å de olika orterna särskilt bestämda ortstillägg. För tjänstemännen inom departementet skola

* Därest kabinetssekreteraren innehaft envoyés ställning tillkommer ett avlöningstillägg å kr. 3,000.

utgå särskilda s. k. *avlöningsstillägg* med de belopp, som angivits för de särskilda klasserna. Dessa *avlöningsstillägg* hava avvägrats med tanke på, att tjänstemännen i departementet tillkommande löneförmåner på det hela taget skola motsvara de för tjänstemännen i samma grad i utlandet utgående. Sedan en slutlig reglering av löneförmånerna inom hela utrikesrepresentationen, vilken på grund av rådande exceptionella ekonomiska och andra förhållanden ej för närvarande kan äga rum, längre fram verkställt, äro ifrågakarande *avlöningsstillägg* avsedda att försvinna. De föreslås därför upptagna å extra stat.

I propositionen framhålles, att de skäl, som tala för att tjänstemännen inom utrikesdepartementet såsom regel jämnställas med motsvarande befattningshavare vid beskickningar och konsulat, ej äga tillämpning å arkivets chef och tjänstemän, den till tjänstgöring å personal- och administrativa avdelningen föreslagne kamreraren ävensom kvinnliga skrivbiträden och vaktmästare. Ifrågakarande befattningshavare böra jämnställas med motsvarande tjänstemän inom övriga departement. Kamreraren föreslås i *avlöningshänseende* likställd med förste arkivarie.

Den personal, — med undantag av kvinnliga skrivbiträden och vaktmästare — som enligt Kungl. Maj:ts föreliggande förslag skulle tjänstgöra inom departementet, framgår av följande översikt.

*Departementets
arbets-
krafter.*

Kabinettssekreteraren (envoyé).

Särskilda sekreterare åt ministern för utrikes ärendena och kabinettssekreteraren: en andre legationssekreterare eller vicekonsul samt en byråsekreterare.

Politiska och handelspolitiska avdelningen.

Avdelningschef (ministerresident eller generalkonsul).

1:a byrån: Chef (förste legationssekreterare eller konsul), en andre legationssekreterare eller vice konsul.

2:a byrån: Chef (förste legationssekreterare eller konsul), en andre legationssekreterare eller vice konsul.

3:e byrån: Chef (förste legationssekreterare eller konsul), en andre legationssekreterare eller vice konsul.

4:e byrån (pressbyrån): Chef (en förste legationssekreterare eller konsul), en andre legationssekreterare eller vicekonsul, en byråsekreterare, ett biträde.

Speciella handelsavdelningen.¹

Avdelningschef (ministerresident eller generalkonsul), en andre legationssekreterare eller vicekonsul, en byråsekreterare, en kanslist.

Rättsavdelningen.

Avdelningschef (ministerresident eller generalkonsul).

Juridiska byrån: chef (avdelningschefen), en andre legationssekreterare eller vice konsul.

Byrån för arvs- och ersättningsärenden: chef (förste legationssekreterare eller konsul), två byråsekreterare, en kanslist.

Personal- och administrativa avdelningen.

Avdelningschef (ministerresident eller generalkonsul).

Personal- och räkenskapsbyrån: chef (avdelningschef), en andre legationssekreterare eller vice konsul, kamreraren, en byråsekreterare, biträden för siffergranskning m. m.

Byrån för utländska studieresor, passärenden m. m.: chef (förste legationssekreterare eller konsul), en byråsekreterare.

Arkivet.

Arkivchef (kansliråd), en förste arkivarie, två andre arkivarier, två kanslister.

Chiffreringskansliet: chef (förste arkivarie), biträden.

Biblioteket: bibliotekarien.

En speciellt sakkunnig i folkrätt.

Såsom av den lämnade översikten framgår, föreslås, att cheferna för rättsavdelningen samt personal- och administrativa avdelningen tillika skola tjänstgöra såsom chefer för respektive juridiska byrån och personal- och räkenskapsbyrån. Med avseende å chefen för pressbyrån samt en av de övriga byrån tilldelade tjänstemännen framhålles i propositionen, att de måste förutsättas äga mera publicistiska erfarenheter och insikter, än som i regel kunna påräknas hos utrikesdepartementets tjänstemän.

¹ Befattningarna såsom avdelningschef och byråsekreterare äro enligt förslaget upptagna å extra stat.

Arvoden till biträdet å pressbyrån 2,000 kronor, till biträdena för siffergranskning m. m. å personal- och räkenskapsbyrån 4,000 kronor, till biträdena å chifferingskansliet 4,000 kronor samt till bibliotekarien 1,500 kronor äro avsedda att utgå av det här nedan omnämnda, till ett belopp av 24,500 kronor upptagna anslag till vikariatsersättningar, extra biträden m. m.

Vad därefter skrivbiträden och vaktmästare angår, föreslås, att, utöver nu förefintligt antal, ett skrivbiträde av tredje graden och ett av andra graden samt två vaktmästare uppföras å ordinarie stat. Avlöningsförmåner till tre extra kvinnliga skrivbiträden av tredje graden, ett extra kvinnligt skrivbiträde av andra graden samt två extra vaktmästare, till vilka avlöning för närvarande utgår av det å extra stat beviljade anslaget till förstärkning av departementets arbetskrafter, föreslås skola i särskilda poster upptagas å extra stat.

Såsom i det föregående nämnts, utgå för närvarande till tvenne kvinnliga skrivbiträden inom departementet, Rosa Grönlund och Augusta Eklund, å övergångsstat anvisade personliga avlöningstillägg å respektive 900 och 400 kronor. Under hänvisning till de i samband med den av innevarande års riksdag godkända lönereglering för vissa kvinnliga skrivbiträden givna bestämmelser angående personliga avlöningstillägg föreslås i propositionen, att det hittills för skrivbiträdet Augusta Eklund utgående personliga avlöningstillägget skall indragas och det skrivbiträdet Rosa Grönlund tillkommande avlöningstillägg minskas till 300 kronor.

Enligt vad ovan sagts, är i staten för utrikesdepartementet upptaget ett belopp av 24,500 kronor till vikariatsersättningar, extra biträden m. m. Beloppet fördelar sig på nedanstående olika poster:

Vikariatsersättningar	kronor 10,000
Extra vaktmästare	» 3,000
Manliga biträden	» 11,500
	<hr/>
	Summa kronor 24,500

Beloppet till extra vaktmästare är avsett till departementets vaktmästare för tjänstgöring å sön- och helgdagar och aftnar ävensom för att bereda ersättning för extra vaktmästare, som inkallas såsom vikarier eller eljest vid särskilda behov. Angående dispositionen av anslaget till manliga biträden hänvisas till den ovan angivna närmare specifikationen av detsamma.

De för en omorganisation av utrikesdepartementet m. m. tillkallade sakkunnige hade föreslagit, att av dem förordade förslag skulle genom-

föras redan från den 1 juli innevarande år. Kungl. Maj:t har emellertid i den föreliggande propositionen utgått från, att den nya avlöningsstaten för utrikesdepartementet liksom de för organisationens genomförande å extra stat erforderliga anslag skola beräknas först från och med den 1 oktober 1919.

*Utskottets
yttrande.*

Utskottet finner, att en efter de i den föreliggande propositionen angivna grunder genomförd organisation av utrikesdepartementet skulle vara ägnad att åt detsamma förläna en i väsentlig grad ökad effektivitet. Med hänsyn till ärendenas beskaffenhet och mångfald synes en decentralisering av arbetet böra äga rum. Mot inrättandet av en politisk och handelspolitisk avdelning, en rättsavdelning och en personal- och administrativ avdelning med på angivet sätt genomförd byråindelning har utskottet intet att erinra. Däremot synes förslaget i vad det avser handläggningen inom departementet av de s. k. speciella handelsärendena påkalla särskild uppmärksamhet.

De inom utrikesdepartementet tillkallade sakkunnige hava framhållit, att ifrågavarande grupp av ärenden, vilka enligt Kungl. Maj:ts föreliggande förslag äro avsedda att handläggas å den speciella handelsavdelningen, enligt sakkunniges förmenande närmast bort uppdragas åt en inom den politiska och handelspolitiska avdelningen förlagd särskild byrå. De hava emellertid förklarat, att denna anordning under den nuvarande övergångsperioden skulle erbjuda vissa olägenheter och därför stannat vid att föreslå inrättandet av en särskild avdelning för dessa ärendens handläggning, varvid emellertid avlöningsförmånerna såväl åt chefen för avdelningen som för en byråsekreterare å densamma föreslagits upptagna å extra stat. Kommerskollegium har för sin del förordat inrättandet av en byrå inom politiska och handelspolitiska avdelningen. Departementschefen slutligen har betonat, att han funnit starka skäl tala för att den ifrågasatta speciella handelsavdelningen redan nu uppfördes å ordinarie stat, men ansett sig, med hänsyn till svårigheterna att för närvarande fullt överblicka hithörande förhållanden, böra biträda den av de sakkunnige förordade anordning.

Utskottet kan helt ansluta sig till den av departementschefen uttalade mening, att de närmaste åren bliva av synnerlig vikt för hela vår utrikeshandels framtid. Våra handelsförbindelser med utlandet hava i olika avseenden på det mest ingripande sätt berörts av världskriget. I många fall har det arbete, som före krigsutbrottet medfört ett livligt varuutbyte, nu ödelagts och måste börjas på nytt. De svårigheter, som möta, äro betydande. Det måste särskilt ihågkommas, att vår export under kriget på åtskilliga håll undanträngts av med oss konkurrerande länder. Vi måste i dylika fall med det snaraste vidtaga energiska åtgär-

der för att undersöka det nuvarande läget och finna medel att återerövra vår forna ställning eller — om så av förhållandena betingas — utan onödiga offer av tid och penningar söka nya marknader.

Dessa uppgifter äro icke av natur att kunna lösas utan statsmakernas medverkan. Läget på världsmarknaden torde näppeligen någonsin hava varit så invecklat som för närvarande, och följderna av underlåtenhet att befrämja vår utrikeshandel skulle kunna bli ödesdigra. Det måste då anses vara en angelägen uppgift för statsmakterna att medverka till att den depressionsperiod, vars återverkningar gjort sig skönjbara såväl inom näringslivet som å det sociala området, måtte bli så kortvarig som möjligt.

I syfte att bereda vår utrikeshandel behöfligt stöd föreslås i den föreliggande propositionen avsevärda utvidgningar av vår representation i utlandet, särskilt genom inrättandet av nya konsulat samt en betydande förstärkning av handelsattachéinstitutionen. Det synes utskottet uppenbart, att, därest de med ifrågavarande utvidgningar avsedda syften skola nås, fullt kompetenta organ måste i hemlandet skapas för att leda och övervaka arbetet.

Utskottet vill i detta sammanhang erinra om, att Kungl. Maj:t i den till riksdagen den 9 januari 1919 avlätna proposition angående statsverkets tillstånd och behov under punkt 11 av sjunde huvudtiteln bland annat föreslagit riksdagen upprättandet inom kommerskollegium av en särskild upplysningssektion. I avgivet yttrande angående regleringen av utgifterna under riksstatens för år 1920 sjunde huvudtitel har utskottet efter jämförelse med de uppgifter, som förelagts ifrågavarande upplysningssektion, och vad i föreliggande proposition föreslås rörande en ny speciell handelsavdelning inom utrikesdepartementet uttalat, att det synes utskottet som om frågan angående den lämpligaste organisationen av vissa kommersiella informationsorgan och deras förläggning icke föreläge så allsidigt och slutgiltigt utredd, att definitiva beslut därom nu lämpligen borde fattas. Utskottet har vidare ifrågasatt, huruvida icke med ett sådant beslut borde anstå, tills dess frågan om det nya handelsdepartementets ställning till och inflytande över dessa organ samtidigt kunde komma under omprövning. Utskottet har därför icke kunnat tillstyrka, att kommerskollegii upplysningssektion uppföres å ordinarie stat. Vad utskottet i detta avseende föreslagit, har sedermera vunnit riksdagens bifall.

Utskottet finner emellertid, att inrättandet å extra stat inom kommerskollegium av en sådan informationssektion icke gör den föreslagna speciella handelsavdelningen inom utrikesdepartementet överflödig. Även om gränsen emellan ifrågavarande bägge organ tillsvidare och särskilt i avvakten på att ett blivande handelsdepartement trätt i verksamhet, i vissa

avseenden bliver flytande, synes det dock tydligt, att med hänsyn till nuvarande förhållanden båda organen hava betydande uppgifter att fylla.

Utskottet tillåter sig hänvisa till vad i den föreliggande propositionen anförts rörande den speciella handelsavdelningens uppgifter. Särskilt synes ledningen av handelsattachéernas verksamhet, vilken måste omläggas efter mera praktiska principer, komma att bliva en betydande uppgift. Allmänt hållna berättelser om läget å främmande marknader, må visserligen hava sin betydelse, men det är av vikt, att handelsattachéernas verksamhet även ledes därhän, att våra näringsidkare i enskilda fall på ett snabbt och tillförlitligt sätt erhålla för dem erforderliga fackliga upplysningar.

Det torde ock kunna förutses, att en exportör eller en importör, som önskar erhålla snabba upplysningar om avsättningsmöjligheter eller importförhållanden eller angående möjligheterna att anknyta affärsförbindelser inom visst land, mycket ofta skall direkt vända sig till utrikesdepartementet i stället för att begagna omvägen över kommerskollegii upplysningssektion. Likaledes skulle det medföra tidsutdräkt, om de utifran inhämtade upplysningarna icke direkt komme honom tillhanda från utrikesdepartementet utan genom ytterligare en instans. Det direkta samarbetet mellan utrikesdepartementet och vårt näringslivs målsmän måste därför, även sedan kommerskollegii informationssektion trätt i verksamhet, bliva intimt och omfattande.

Det synes utskottet, att för handläggningen av de uppgifter, som ovan angivits, ett särskilt organ inom utrikesdepartementet tills vidare måste anses behövt. Att uppdraga desamma åt kommerskollegii upplysningssektion torde ej med samma fördel låta sig göra. I likhet med vad sakkunnige framhållit, finner utskottet, att det under vanliga förhållanden vore både principiellt och praktiskt riktigast, att ifrågavarande ärenden förlades till en under den politiska och handelspolitiska avdelningen upprättad särskild byrå, varigenom samtliga ärenden rörande utrikeshandeln skulle komma att handläggas av en och samma avdelning. Med hänsyn till vikten av att under nuvarande handelspolitiska förhållanden inom utrikesdepartementet förfoga över ett organ med starkare personalutrustning än som under mera normala förhållanden må vara behövt, finner sig emellertid utskottet böra tillstyrka förslaget om upprättande tillsvidare av en speciell handelsavdelning.

I överensstämmelse med nu angivna uppfattning och i anslutning till de synpunkter, som av utskottet gjorts gällande angående upprättande av kommerskollegii informationssektion, anser utskottet därför, att avlöningsförmånerna till samtliga för den speciella handelsavdelningen avsedda tjänstemän böra upptagas å extra stat. Avlöningarna för en andre

legationssekreterare eller vice konsul och en kanslist, som enligt det föreliggande förslaget upptagits å ordinarie stat, böra å extra stat uppföras, minskade med belopp i runt tal motsvarande vederbörande ordinarie tjänster åliggande pensionsbidrag.

I samband därmed bör en nedsättning äga rum i det till vikariatsersättningar m. m. å ordinarie stat upptagna belopp.

Vid skilda tillfällen i samband med att frågor rörande tjänstemännens inom utrikesdepartementet avlöningsförhållanden förelagts riksdagens prövning, har Kungl. Maj:t framhållit det önskvärda i att en närmare överensstämmelse komme till stånd mellan de för befattningshavarna i utrikesdepartementet och befattningshavarna vid beskickningar och konsulat gällande avlöningsförmåner. Först genom Kungl. Maj:ts nu föreliggande förslag har emellertid ett avgörande steg blivit taget till ifrågavarande önskemåls förverkligande. *Nytt avlöningssystem.*

Utskottet finner de med det föreslagna nya avlöningssystemet förbundna fördelarna vara påtagliga och av så avgörande vikt för ett effektivt genomförande av den föreslagna nya organisationen av utrikesdepartementet, att utskottet ansett sig icke böra motsätta sig detsamma, trots att det visserligen varit fördelaktigare, om frågan om löneroglering för den yttre förvaltningens tjänstemän samtidigt kunnat upptagas till avgörande. Enligt berörda system skola å departementets stat upptagna befattningshavare — med undantag av kanslirådet och chefen för arkivet, förste och andre arkivarierna, kamreraren, kvinnliga skrivbiträden, vaktmästare och portvakt — med avseende å lön och tjänstgöringspenningar likställas med motsvarande befattningshavare vid beskickningar och konsulat.

Till de vid beskickningar och konsulat tjänstgörande befattningshavarna utgå för varje ort särskilt bestämda ortstillägg. I propositionen föreslås, att departementets tjänstemän, vilka icke komma i åtnjutande av ortstillägg, skola tills vidare erhålla ett särskilt s. k. avlöningstillägg, som beräknas sålunda, att inom varje avlöningsklass till befattningshavarna utgående avlöningsförmåner skola på det hela taget motsvara varandra, vare sig befattningshavarna tjänstgöra inom utrikesdepartementet eller i utlandet. Härigenom skulle möjlighet beredas utrikesledningen att i praktiken genomföra det system med förflyttningar mellan den inre och yttre karriären, som är avsett att uppnås.

I följd av det nya avlöningssystemet skulle flertalet av utrikesdepartementets tjänstemän komma i åtnjutande av ej obetydligt högre avlöningsförmåner än närmast motsvarande tjänstemän inom övriga departement. Med hänsyn härtill böra, såsom jämväl departementschefen

uttalat, de tjänstemän i utrikesdepartementet, vilkas löner regleras efter andra grunder än de för andra departement gällande, icke komma i åtnjutande av den tillfälliga löneförbättring, som kan komma övriga tjänstemän inom departementet till del. Utskottet vill i detta sammanhang uttala, att det förhållandet, att detta oaktat vissa av utrikesdepartementets tjänstemän enligt det av utskottet tillstyrkta förslaget komma att erhålla högre avlöningsförmåner än närmast motsvarande befattningshavare inom övriga departement, icke innebär någon värdesättning av tjänstemännens inom de olika departementens arbete, utan endast föranletts av önskvärdenheten att genomföra en cirkulation mellan befattningshavarna vid beskickningar och konsulat och inom departementet samt får icke på något sätt anses prejudiciera en blivande lönereglering för departementen i allmänhet.

Mot beloppen av de ovanberörda särskilda avlöningstilläggen har utskottet intet att erinra.

Ej heller har utskottet något att erinra mot de i propositionen föreslagna särskilda villkor och bestämmelser för åtnjutande av avlöningsförmåner i annan mån, än att den i § 14 mom. 1 angivna tidpunkten 1 oktober 1919 bör ändras till den 1 januari 1920.

Tiden för omorganiseringens ikraftträdande.

Vad angår tidpunkten för den nya avlöningsstatens för utrikesdepartementet jämte övergångsstatens ikraftträdande har Kungl. Maj:t föreslagit denna till den 1 oktober 1919. Då emellertid det sålunda föreslagna upphävandet under löpande kalenderår av den fastställda avlöningsstaten synes vara såväl förenat med praktiska olägenheter som framför allt ägnat att medföra synnerligen betänkliga konsekvenser med hänsyn till andra framtida löneregleringar, anser utskottet, att den nya statens ikraftträdande bör uppskjutas till den 1 januari 1920.

Anslagsberäkning.

De av utskottet här ovan framställda förslag föranleda vissa förändringar i de av Kungl. Maj:t begärda anslagsbeloppen.

Vad 1920 års stat angår, bör det ordinarie anslaget till departementet, enligt propositionen upptaget till 287,500 kr., nedsättas med belopp motsvarande lön och tjänstgöringspenningar för en andre legationssekreterare eller vicekonsul 5,200 kr., för en kanslist 3,000 kr. samt med ett belopp av 500 kr., enligt Kungl. Maj:ts förslag beräknat för vikariatsersättningar, eller tillhoppa med 8,700 kr. Anslaget till departementet bör alltså upptagas till 278,800 kr.

Det å extra stat begärda anslaget å 39,600 kr. till beredande av avlöningstillägg till vissa ordinarie befattningshavare inom departementet m. m. bör nedsättas med beräknade avlöningstillägg för en andre

legationssekreterare eller vice konsul 1,800 kr. samt för en kanslist 600 kronor eller med tillhopa 2,400 kr. till 37,200 kr.

Förutom de i propositionen upptagna avlöningsförmåner för vissa angivna extra befattningshavare erfordras ytterligare arvoden å extra stat för en andre legationssekreterare eller vicekonsul och en kanslist, vilkas avlöningsförmåner efter avdrag på vanligt sätt av för motsvarande ordinarie tjänster utgående pensionsbidrag, böra upptagas till respektive 6,800 och 3,500 kronor.

Därjämte torde för vikariatsersättningar åt samtliga de å extra stat upptagna befattningshavare böra beräknas ett belopp av 1,500 kronor. Däremot böra såväl det till förstärkning av de å fjärde kvartalet av år 1919 belöpande anslagen till departementet och till avlöningsförbättring åt vissa vaktmästare m. fl. äskade belopp å 28,700 kr. som även det till avlöning åt extra befattningshavare och beredande av extra avlöningstillägg åt vissa ordinarie befattningshavare inom departementet begärda belopp å 8,000 kr. utgå.

En förstärkning av det å extra stat upptagna belopp å 51,550 kr. med 5,600 kr. är vidare erforderlig å 1919 års tilläggsstat för att under år 1919 bereda de av detta anslag avlönade extra befattningshavare samma löneförmåner, som efter den av utskottet förordade tillfälliga lönereglering för vissa civila befattningshavare tillkomma motsvarande ordinarie befattningshavare inom departementet.

Sveriges representation i utlandet.

Med avseende å möjligheterna att under nuvarande förhållanden genomföra en förstärkning av Sveriges representation i utlandet framhålles i Kungl. Maj:ts förevarande proposition, att det icke låter sig göra, att, innan världskrigets verkningar i politiskt och kommersiellt avseende hunnit stadga sig, genomföra en organisation med anspråk på att systematiskt ordna samtliga de spörsmål, som sammanhånga med den yttre representationen. För att en sådan reglering skall kunna ske, erfordras, att de statliga nybildningar, vartill världskriget givit upphov, erhålla stadga och internationellt erkännande. Det torde ock erfordras, att större visshet, än för närvarande råder, vinnes angående de blivande formerna för det internationella umgänget de olika staterna emellan, liksom även att penningvärdet i skilda länder erhåller större fasthet. Det framhålles emellertid å andra sidan, att, om sålunda starka skäl tala för uppskov tillsvidare med en definitiv reglering, det nuvarande läget i vissa delar av världen erbjuder möjligheter att knyta och utveckla för vårt land värdefulla förbindelser,

Kungl. Maj:ts
förslag.

som eljest ej skulle stå till buds, och vilka påkalla skyndsamma åtgärder för vår utrikesrepresentations förstärkande i olika avseenden.

De åtgärder i angivna syfte, som under nuvarande omständigheter kunna ifrågakomma, böra följaktligen vara av natur att i sådana avseenden, där ovisshet råder om de blivande förhållandenas utveckling, ej föregripa en definitiv reglering, men å andra sidan vara ägnade att kunna bringas till ett snabbt och effektivt förverkligande.

Nya konsulat i utomeuropeiska länder.

I Kungl. Maj:ts förevarande proposition föreslås att till upprättande av vissa nya konsulat i utomeuropeiska länder måtte av riksdagen anvisas såsom förslagsanslag, högst, dels å tilläggsstat för år 1919 ett belopp av 23,250 kr., dels ock å extra stat för år 1920 ett belopp av 93,000 kr. ävensom till kontorskostnadsersättningar åt ifrågavarande nya konsulat dels å tilläggsstat för år 1919 ett belopp av 2,500 kr., dels ock å extra stat för år 1920 ett belopp av 10,000 kronor.

Utredningen i ämnet återfinnes å sid. 78—86 i det propositionen närlagda statsrådsprotokoll.

Utskottets yttrande.

I anledning av en inom andra kammaren vid 1918 års riksdag av herr Nylander väckt motion, nr 45, varuti föreslagits upprättande av avlönade generalkonsulat i Brittiska och Holländska Indien, hemställde riksdagen i skrivelse, att frågan om inrättandet av sådana generalkonsulat borde göras till föremål för utredning genom Kungl. Maj:ts försorg.

Genom vad i den föreliggande propositionen anförts, finner utskottet behovet av generalkonsulats upprättande såväl i Brittiska som Holländska Indien, med förläggning i respektive Calcutta och Batavia, vara ådagalagt.

Jämväl rörande behovet av ett konsulat i San Fransisco samt ett vicekonsulat i Valparaiso finner sig utskottet övertygat genom den i propositionen förebragta utredning.

Anslaget till ifrågavarande konsulat skulle fördelas på följande sätt:

	Lön kronor	Tjänstgörings- pengar kronor	Ortstillägg kronor
Generalkonsuln i Calcutta	6,600	3,000	20,400
Generalkonsuln i Batavia	6,600	3,000	18,400
Konsuln i San Fransisco	5,400	2,500	12,100
Vicekonsuln i Valparaiso	3,600	1,600	9,800

I sin vid innevarande års riksdag väckta, förut omnämnda motion, nr 42, har herr Nylander hemställt, att medel av riksdagen måtte ställas till förfogande för att ifrågavarande konsulat måtte kunna upprättas redan från den 1 juli innevarande år.

Utskottet finner det visserligen vara av betydande vikt, att den förstärkning av vår yttre representation, som genom upprättandet av ifrågasvarande konsulat är avsedd att vinnas, snarast måtte komma till stånd, men då utskottet delar den av departementschefen uttalade mening, att ett upprättande ej lärer kunna äga rum före den 1 oktober innevarande år, kan utskottet icke tillstyrka herr Nylanders ifrågasvarande motion i denna del. Utskottet finner sig förty böra biträda Kungl. Maj:ts förslag om anvisande å extra stat för år 1920 av ett förslagsanslag, högst å 93,000 kr. samt å tilläggsstat för år 1919 av fjärdedelen av detta belopp.

Vad de för ifrågasvarande konsulat avsedda kontorskostnadsersättningar angår, har utskottet intet att erinra.

I Kungl. Maj:ts förevarande proposition föreslas vidare, att riksdagen måtte till extra handelsattachéer såsom reservationsanslag anvisa, dels å tilläggsstat för år 1919 ett belopp av 43,750 kr., dels ock å extra stat för år 1920 ett belopp av 175,000 kronor.

*Handels-
attachéer*

Rörande utredningen i ärendet tillåter sig utskottet hänvisa till det propositionen närlagda statsrådsprotokollet sid. 88—92.

Departementschefen har ifråga om detta anslag anfört bl. a. följande:

»Jag vill emellertid i detta sammanhang icke underlåta att framhålla, att det understundom kan visa sig förenat med svårigheter att erhålla fullt kompetenta personer, vilka äro benägna att för längre tid åtaga sig uppdrag såsom handelsattachéer. I vissa fall torde därför den utvägen vara tänkbar, att av medel från här ifrågasvarande anslag bestridas kostnaderna för utsändandet under kortare tid av personer med uppdrag att studera vissa särskilt angivna kommersiella och industriella frågor, vilka äro av betydelse för det svenska näringslivet.»

I sin ovan berörda motion, nr 42, har herr Nylander bl. a. hemställt, att det i Kungl. Maj:ts förenämnda proposition begärda anslaget för handelsattachéer måtte anvisas redan från den 1 juli 1919.

Utskottet vill erinra därom, att å 1919 års stat finnes upptaget ett ordinarie reservationsanslag å 40,000 kronor till handelsattachéer samt att ett ordinarie reservationsanslag å lika belopp av innevarande års riksdag för samma ändamål anvisats å 1920 års stat.

*Utskottets
yttrande*

Utskottet finner det av Kungl. Maj:t framlagda förslaget om en förstärkning av handelsattachéinstitutionen välbetänkt.

I anslutning till de av herr Nylander i ovannämnda motion framställda skäl finner emellertid utskottet önskvärt, att medel för utsändande av ett ökat antal handelsattachéer måtte ställas till förfogande redan från

den 1 juli 1919. I syfte att bereda möjlighet härtill, utan att därigenom ökade kostnader åsamkas statsverket, föreslår utskottet, att det för år 1920 äskade anslag å 175,000 kr. nedsättes med 35,000 kr. till 140,000 kr. och att i stället anslaget å 1919 års tilläggsstat ökas till 70,000 kr. I det av Kungl. Maj:t för förstärkande av handelsattachéinstitutionen i propositionen äskade totalbelopp av 218,750 kr. skulle härigenom en nedsättning ske med 8,750 kr. till 210,000 kr.

Tillfälliga diplomatiska och konsulära poster i utlandet. Kungl. Maj:t har vidare föreslagit riksdagen att till upprättande av tillfälliga diplomatiska och konsulära poster i utlandet anvisa såsom förslagsanslag, högst, dels å tilläggsstat för år 1919 ett belopp av 37,500 kr. och dels å extra stat för år 1920 ett belopp av 150,000 kr.

Beträffande utredningen rörande detta anslag får utskottet hänvisa till sid. 86—88 i propositionen.

Utskottets yttrande. Mot det av Kungl. Maj:t framställda förslag om anvisande av medel för upprättande enligt Kungl. Maj:ts närmare beprövande av tillfälliga diplomatiska och konsulära poster har utskottet ej funnit anledning till erinran. I det propositionen närlagda statsrådsprotokoll sid. 79 har departementschefen uttalat att, därest vid övervägande av de olika behov, som ur här ifrågavarande anslag böra tillfredsställas, möjlighet visar sig föreligga, departementschefen icke skall underlåta att hos Kungl. Maj:t tillstyrka anställandet av en representant å Island. Till vad departementschefen sålunda anfört vill utskottet uttala sin anslutning.

Diplomat- och konsulsaspiranter. Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen att till extra diplomat- och konsulsaspiranter, i enlighet med vad i det propositionen närlagda statsrådsprotokoll närmare utvecklats, anvisa såsom reservationsanslag dels å tilläggsstat för år 1919 ett belopp av 4,750 kr., dels ock å extra stat för år 1920 ett belopp av 19,000 kr.

Utredningen i ämnet återfinnes å sid. 92—94 i det propositionen närlagda statsrådsprotokollet.

Utskottets yttrande. Utskottet finner med hänsyn till den förebragta utredningen, att en höjning i anslaget till diplomat- och konsulsaspiranter är av behovet påkallad, och har icke något att erinra mot vad Kungl. Maj:t härutinnan föreslagit.

Socialattachéer. I den förevarande propositionen har Kungl. Maj:t slutligen föreslagit riksdagen att till socialattachéer anvisa såsom reservationsanslag dels å tilläggsstat för år 1919 ett belopp av 17,500 kr., dels ock å extra stat för år 1920 ett belopp av 70,000 kr.

Utredningen i ämnet återfinnes å sid. 94—99 av det propositionen närlagda statsrådsprotokoll.

De föreslagna socialattachéerna skulle hava att såsom anställda vid den beskickning de tillhöra biträda närmast med de olika densamma alliggande göromålen av socialpolitisk karaktär samt därvid särskilt

1) aktgiva på och följa social lagstiftning och förvaltning samt arbetsmarknadens läge och andra sociala företeelser och förhållanden i det främmande landet,

2) genom regelbundna rapporter och utredningar i särskilda frågor sätta beskickningarna i stånd att förse hemlandets intresserade ämbetsmyndigheter, korporationer och enskilda med upplysningar,

3) biträda vid det på beskickningen ankommande bevakandet av svenska medborgares intressen och förmåner i det främmande landet,

4) deltaga i och främja det svenska föreningslivet i det främmande landet, särskilt i den mån detta avser sociala bildnings- och understödssträvanden samt åsyftar stärkandet av sambandet mellan landsmännen därstädes och med hemlandet, samt

5) biträda vid beskickningens upplysningsverksamhet i det främmande landet, i den mån denna avser svenska sociala förhållanden.

Genom den i ärendet förebragta utredning finner utskottet ådagalagt, att anställandet av ett antal socialattachéer skulle vara ägnat att å ett område, varest viktiga uppgifter i ökad utsträckning komma att föreligga, förstärka vår utrikesrepresentations kompetens och arbetskraft.

*Utskottets
yttrande*

Mot vad Kungl. Maj:t föreslagit rörande anställande vid vissa beskickningar av socialattachéer har utskottet därför icke funnit anledning till annan erinran, än att de av Kungl. Maj:t äskade anslagsbelopp synas tills vidare och i avbidan på att någon erfarenhet vinnes angående socialattachéernas verksamhet kunna nedsättas för år 1920 till 60,000 kronor och för år 1919 till 15,000 kronor.

I övriga delar har Kungl. Maj:ts förslag icke givit utskottet anledning till erinran.

På grund av vad sålunda anförts, får utskottet hemställa

att riksdagen må, i anledning av Kungl. Maj:ts föreliggande proposition och herr Nylanders ovanberörda motion

a) godkänna följande ordinarie avlöningsstat för utrikesdepartementet att tillämpas från och med år 1920.

Gemensamt.

	Lön.	Tjänstgöringspenningar.	Orts-tillägg.	Arvode.	Summa.	
1 kabinettsssekreterare (en-voyé)	9,000	6,000	—	—	15,000	
1 ministerresident eller generalkonsul (avdelningschef)	6,600	3,000	—	—	9,600	
2 ministerresidenter eller generalkonsuler (avdelningschefer)	13,200	6,000	—	—	19,200	
1 speciellt sakkunnig i folk-rätt	—	—	—	8,000	8,000	
1 förste legationssekreterare eller konsul (chef för byrå)	5,400	2,500	—	—	7,900	} Efter 5 år kan lönen höjas med 600 kronor och efter 10 år med ytterligare 600 kronor.
5 förste legationssekreterare eller konsuler (chefer för byråer)	27,000	12,500	—	—	39,500	
1 andre legationssekreterare eller vice konsul	3,600	1,600	—	—	5,200	} Efter 3 år kan lönen höjas med 400 kronor, efter 6 år med ytterligare 400 kronor och efter 9 år med ytterligare 400 kronor.
6 andre legationssekreterare eller vice konsuler	21,600	9,600	—	—	31,200	
1 byråsekreterare	3,600	1,400	—	—	5,000	
5 byråsekreterare	18,000	7,000	—	—	25,000	} Efter 2 år kan lönen höjas med 200 kronor, efter 4 år med ytterligare 200 kronor, efter 6 år med ytterligare 200 kronor, efter 9 år med ytterligare 300 kronor och efter 15 år med ytterligare 300 kronor.
1 kanslist	2,400	600	—	—	3,000	
2 kanslist	4,800	1,200	—	—	6,000	
1 kansliråd (chef för arkivet)	5,000	2,500	600	—	8,100	} Efter 5 år kan lönen höjas med 600 kronor.
1 kamrerare	3,600	1,800	400	—	5,800	
1 förste arkivarie	3,600	1,800	400	—	5,800	} Efter 5 år kan lönen höjas med 500 kronor och efter 10 år med ytterligare 500 kronor.
1 förste arkivarie	3,600	1,800	400	—	5,800	
1 andre arkivarie	2,200	1,500	300	—	4,000	} Efter 5 år kan lönen höjas med 500 kronor och efter 15 år med ytterligare 500 kronor.
1 andre arkivarie	2,200	1,500	300	—	4,000	

	Lön.	Tjänstgöringspennin- gar.	Orts- tillägg	Arvode.	Summa	
1 kvinnligt biträde av tredje lönegraden	1,500	700	200	—	2,400	} Efter 5 år kan avlöningen höjas med 200 kronor. efter 10 år med ytter- ligare 200 kronor, samt efter 15 år med ytterli- gare 200 kronor, skolan- de av ålderstillägget 100 kronor utgöra lön och 100 kronor tjänstgöringspen- ningar.
5 kvinnliga biträden av tred- je lönegraden	7,500	3,500	1,000	—	12,000	
1 kvinnligt biträde av andra lönegraden	1,300	500	200	—	2,000	
7 kvinnliga biträden av andra lönegraden	9,100	3,500	1,400	—	14,000	} Efter 3 år kan lönen höjas, med 100 kronor, efter 6 år med ytterligare 100 kronor och efter 9 år med ytterligare 100 kronor.
1 förste vaktmästare	1,100	650	150	—	1,900	
1 vaktmästare	900	550	150	—	1,600	
7 vaktmästare	6,300	3,850	1,050	—	11,200	
1 portvakt	900	550	150	—	1,600	
Till vikariatsersättningar extra biträden m. m.	—	—	—	24,000	24,000	
Summa kronor	164,000	76,100	6,700	32,000	278,800	

Ann. 1. Därest bostad med bränsle, eventuellt med bränsle och elektriskt ljus, där sådant anordnats, anvisas åt vaktmästare eller portvakt, skall av lönen avstås för bostad och bränsle 300 kronor samt för lyse 25 kronor för år. Därest vaktmästaren eller portvakten åtnjuter enbart bostad eller bostad med värme, men icke i övrigt erforderligt bränsle, ävensom då bostadsförmånen är av sådan beskaffenhet, att den icke kan anses hava ovan sagda värde, skall det ankomma på Kungl. Maj:t att efter omständigheterna bestämma det lägre löneavdrag, som för dylik förmån skall äga rum. Förmånen av lyse innebär allenast rätt till en årlig maximiförbrukning av elektrisk ström intill högst 100 kw-timmar. Åtnjutes lyse skall vaktmästaren eller portvakten själv bekosta armatur och lampor. I övrigt skola i fråga om förmånen av bostad m. m. i tillämpliga delar lända till efterrättelse bestämmelserna i § 3 av kungörelsen den 1 november 1918 angående avlöningsförbättring från och med år 1919 för vissa vaktmästare och med dem jämförliga befattningshavare. (Sv. förf.-saml. 1918 nr 836.)

Ann. 2. I fråga om pensionsunderlag skall, utöver vad särskilt härom är stadgat, gälla, att högsta pensionsunderlaget skall utgöra för förste legationssekreterare eller konsul (chef för byrå) 5,600 kronor samt för andre legationssekreterare eller vice konsul 4,600 kronor samt för kanslist 3,800 kronor

b) godkänna följande övergångsstat att tillämpas från och med den 1 januari 1920.

	Kronor.
Personligt avlöningstillägg till kvinnliga skrivbiträdet i tredje graden Rosa Grön- lund	300

c) godkänna de av departementschefen i statsrådsprotokollet över utrikesdepartementsärenden den 18 mars 1919 angivna villkor och bestämmelser för åtnjutande av avlöningsförmåner för i staten för utrikesdepartementet uppförda befattningar såsom kabinettssekreterare, avdelningschef, chef för byrå, andre legationssekreterare eller vice konsul och kanslist samt för i staten för beskickningar och konsulat upptagna befattningar, med den ändring, att den i § 14 mom. 1 angivna tidpunkten 1 oktober 1919 ändras till den 1 januari 1920,

d) medgiva, att de förutvarande ordinarie befattningshavarna inom utrikesdepartementet, vilkas tjänster efter den nya avlöningsstatens ikraftträdande äro avsedda att upphöra och vilka icke befordras till högre grad från tiden för den nya statens ikraftträdande och ej heller varda inom närmast jämförliga grad uppförda å den nya staten, skola med fortsatt tjänstgöringsskyldighet bibehållas vid dem enligt hittills gällande stat tillkommande avlöningsförmåner och upptagas å blivande övergångsstat, ävensom förklara, att under övergångstiden motsvarande antal närmast jämförliga befattningar inom departementet skola hållas vakanta samt att, intill dess de övertaliga tjänstemännen varda upptagna å övergångsstat, av de inbesparade avlöningarna må användas erforderligt belopp till avlöning av de övertaliga tjänstemännen,

e) förklara, att beträffande de å departementets nya stat uppförda befattningarna såsom kansliråd, kamrerare, förste och andre arkivarie, kvinnligt skrivbiträde, vaktmästare och portvakt skola för åtnjutande av de i staten för ifrågavarande befattningar upptagna avlöningsförmåner gälla de för befattningshavare i allmänhet i statsdepartementen stadgade villkor och bestämmelser, med iakttagande, att kamreraren äger årligen, när sådant utan hinder för göromålens behöriga gång kan ske, åtnjuta semester under en och en halv månad,

f) — i händelse av godkännande av det framlagda statförslaget för år 1920 med uteslutande ur rikstaten av det för närvarande till avlöningsförbättring åt vissa vaktmästare m. fl. uppförda ordinarie anslaget å

2,400 kronor — höja ordinarie anslaget till utrikesdepartementet från dess nuvarande belopp 164,700 kronor, med 114,100 kronor till 278,800 kronor,

g) för följande ändamål på extra stat för år 1920 anvisa nedan angivna belopp, nämligen:

1) arvode till en extra avdelningschef . . .	11,650 kronor
» » en extra andre legationssekreterare eller vice konsul . . .	6,800
» » en extra byråsekreterare . . .	4,850
» » en extra kanslist	3,500
» » tre extra kvinnliga skrivbiträden av tredje graden . . .	7,050
» » ett extra kvinnligt skrivbiträde av andra graden . . .	1,950
» » två extra vaktmästare . . .	3,150

till beredande av vikariatsersättning åt ovan angivna extra befattningshavare 1,500 kronor, eller tillhopa såsom förslagsanslag, högst, 40,450 kronor,

2) till beredande av extra avlöningstillägg åt vissa befattningshavare inom departementet m. m., i enlighet med i statsrådsprotokollet närmare angivna grunder, ett förslagsanslag, högst, å 37,200 kronor,

3) till upprättande av vissa nya konsulat i utomeuropeiska länder såsom förslagsanslag, högst, ett belopp av 93,000 kronor,

4) till kontorskostnadsersättningar åt vissa nya konsuler i utomeuropeiska länder såsom förslagsanslag, högst, ett belopp av 10,000 kronor,

5) till extra diplomat- och konsulsaspiranter såsom reservationsanslag ett belopp av 19,000 kronor,

6) till extra handelsattachéer såsom reservationsanslag ett belopp av 140,000 kronor,

7) till sociala attachéer såsom reservationsanslag ett belopp av 60,000 kronor,

8) till inrättande vid oförutsedda behov av tillfälliga diplomatiska och konsulära poster i utlandet såsom förslagsanslag, högst, ett belopp av 150,000 kronor,

h) för följande ändamål å tilläggsstat för år 1919 anvisa nedan angivna belopp, nämligen:

1) till beredande av tillfällig löneförbättring under år 1919 åt vissa befattningshavare å extra stat ett förslagsanslag, högst, å 5,600 kronor,

2) för upprättande av vissa nya konsulat i utomeuropeiska länder såsom förslagsanslag, högst, ett belopp av 23,250 kronor,

3) till kontorskostnadsersättningar åt vissa nya konsuler i utomeuropeiska länder såsom förslagsanslag, högst, ett belopp av 2,500 kronor,

4) till extra diplomat- och konsulsaspiranter såsom reservationsanslag ett belopp av 4,750 kronor,

5) till extra handelsattachéer såsom reservationsanslag ett belopp av 70,000 kronor,

6) till sociala attachéer såsom reservationsanslag ett belopp av 15,000 kronor, samt

7) till inrättande vid oförutsedda behov av tillfälliga diplomatiska och konsulära poster i utlandet såsom förslagsanslag, högst, ett belopp av 37,500 kronor.

Stockholm den 20 maj 1919.

På statsutskottets vägnar:

S. H. KVARNZELIUS.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från första kammaren: herrar *S. H. Kvarnzelius, C. J. G. Swartz, O. M. Strömberg, H. F. Lamm, G. M. H. Ekelund, A. C. Lindblad, O. Bergqvist, C. G. Ekman, H. G. W. Wrangel, A. Pers, J. L. Widell* och *E. A. Hallin* samt

från andra kammaren: herrar *J. B. Eriksson* i Grängsberg, *J. Olofsson, A. Andersson* i Råstock, *J. Jönsson* i Revinge, *O. H:son Waldén, P. Nilsson* i Bonarp, *S. Bengtsson* i Norup, *P. A. Hansson* i Stockholm. *P. B. Nilsson* i Landeryd, *J. Erlansson, S. E. J. Lübeck* och *K. A. W. Björck*.

Reservationer.

Vid *mom.* a) och b) av utskottets hemställan av herrar *S. H. Kvarnzelius, E. A. Hallin, A. Anderson* i Råstock, *J. Jönsson* i Revinge, *P. Nilsson* i Bonarp, *S. Bengtsson* i Norup och *P. A. Hansson* i Stockholm, vilka ansett, att utskottets yttrande beträffande tiden för statens ikraftträdande bort hava följande lydelse:

»Vad därefter angår frågan om tiden för den nya avlöningsstatens för utrikesdepartementet ikraftträdande, vill utskottet erinra därom, att riksdagen i sin skrivelse den 18 juni 1918 rörande omorganisationen av utrikesrepresentationen m. m. framhållit vikten av, att den utredning, som i skrivelsen begärdes, måtte oförtövat taga sin början, och att utredningens resultat måtte snarast möjligt bliva föremål för statsmakternas prövning. I den förevarande propositionen har Kungl. Maj:t föreslagit, att den nya organisationen av departementet måtte träda i kraft från den 1 oktober 1919. Då de utrikespolitiska förhållandena göra det i hög grad önskvärt, att de behövliga reformerna inom utrikesrepresentationen snarast möjligt träda i kraft, anser sig utskottet böra förorda, såväl att den nya avlöningsstaten för utrikesdepartementet jämte övergångsstaten skola tillämpas från och med den 1 oktober 1919, som även att de för organisationen erforderliga anslag å extra stat måtte å tilläggsstat för år 1919 ställas till Kungl. Maj:ts förfogande;»

samt att utskottet förty bort hemställa, att riksdagen må

a) godkänna följande ordinarie avlöningsstat för utrikesdepartementet att tillämpas från och med den 1 oktober 1919:

b) godkänna följande övergångsstat att tillämpas från och med den 1 oktober 1919.

Av herr *J. L. Widell*, som ansett, att utskottet bort föreslå departementets organiserande på endast två avdelningar med anställande av byråchefer på samtliga byråer men med utbytande av den föreslagna kamrerartjänsten mot en tjänst av första lönegraden;

av herrar *A. C. Lindblad, J. B. Eriksson* i Grängesberg, *A. Anderson* i Råstock, *O. H. Waldén, P. A. Hansson* i Stockholm och *K. A. W. Björck*, vilka ansett, att utskottet bort rörande pressbyrån yttra följande:

Bihang till riksdagens protokoll 1919. 6 saml. 69 häft. (Nr 144.) 6

»Rörande chefen för pressbyrån hava de inom utrikesdepartementet tillkallade sakkunnige särskilt betonat, dels att vissa uppgifter, som ålagts honom, förutsätta, att han kommer att stå ministern för utrikes ärendena nära, dels att det ofta icke lärers bliva möjligt att inom den diplomatiska eller konsulära banan finna kompetent innehavare för ifrågavarande post. De sakkunnige hava dessutom framhållit, att det torde visa sig nödvändigt, att åtminstone en av de övriga tjänstemän, som tilldelas pressbyrån, skall äga mera speciellt publicistiska erfarenheter och insikter än som i regel kunna påräknas hos utrikesdepartementets tjänstemän.

Departementschefen biträder de sakkunniges uppfattning rörande de särskilda kvalifikationer, som äro erforderliga i främsta rummet för pressbyråns chef, men därjämte även för åtminstone en av byråns övriga tjänstemän, och anser det likaledes påtagligt, att vissa uppgifter, som tillagts chefen för byrån, förutsätta ett nära samarbete med utrikesministern. Att det under sådana förhållanden i vissa fall kan befinnas lämpligt att kalla män utanför den diplomatiska eller konsulära banan till ifrågavarande befattningar, finner departementschefen sannolikt. Det kunde ifrågasättas, om icke ur dessa synpunkter avlöningarna för sagda poster lämpligen borde uppföras såsom arvoden och ej såsom löner å ordinarie stat med hänsyn till möjligheten att innehavarna kunna komma att endast under kortare tid tjänstgöra inom departementet och icke i regel kunna beräknas ägna sig åt den diplomatiska eller konsulära banan. Å andra sidan anser departementschefen det emellertid icke uteslutet, att utvecklingen i detta avseende kan bliva en annan, i den mån de under krigstiden framträdande motsättningarna i utrikespolitisk uppfattning utjämnas efter inträdande av mera stadgade förhållanden, och finner sig därför icke hava tillräckligt skäl att avvika från de av de sakkunnige föreslagna avlöningsformerna.

Utskottet kan icke dela denna departementschefens uppfattning om att avvikelse ej bör ske från de av de sakkunnige föreslagna avlöningsformerna. Utskottet håller i stället före, att just med hänsyn till vad de sakkunnige anfört rörande chefens för pressbyråns ställning till utrikesministern, det lämpligaste är att avlöningen för denna post uppföres såsom arvode. Även om man skulle kunna motse en utjämning av de under krigstiden särskilt framträdande motsättningarna i utrikespolitisk uppfattning, måste man dock räkna med att olika meningar på detta område alltjämt komma att göra sig gällande. Det är emellertid av största vikt, att sådana meningsolikheter icke bestå mellan den för utrikesledningen närmast ansvarige utrikesministern och den tjänsteman, som skall förmedla utrikesledningens förbindelser med utlandsrepresentationen, ej blott i frå-

gor av utrikespolitisk vikt, som hava beröring med pressen, utan även underrättelser rörande regeringens avsikter i frågor, som ehuru av inre politisk art, äro av intresse för utlandet. Utskottet anser sig därför böra förordna, att chefens för pressbyrån avlöning uppföres såsom arvode. Goda skäl synas föreligga att ävenledes avlöningen för chefens närmaste man uppföres såsom arvode. Utskottet har icke sett sig i tillfälle, att lämpligt avvåga den höjning i avlöningen, som härav bör följa. Det inskränker sig därför till att nu förordna att de förevarande arvoden uppföras med samma belopp, som i K. M:ts förslag till stat upptagits såsom lön och tjänstgöringspenningar. Utskottet förutsätter emellertid, att Kungl. Maj:t förelägger nästkommande riksdag förslag till förhöjda arvoden för ifrågasvarande båda tjänstemän.

I anslutning till dessa synpunkter hemställas om sådan ändring i den av utskottet föreslagna avlöningsstat för utrikesdepartementet, att däri upptagna lön och tjänstgöringspenningar för 1 förste legationssekreterare eller konsul och 1 andre legationssekreterare eller vice konsul i stället upptagas såsom arvode»;

vid mom. c) av herrar *S. H. Kvarnzelius, E. A. Hallin, A. Anderson* i Råstock, *J. Jönsson* i Revinge, *P. Nilsson* i Bonarp, *S. Bengtsson* i Norup och *P. A. Hansson* i Stockholm, vilka ansett, att momentet bort hava följande lydelse:

»c) godkänna de av departementschefen i statsrådsprotokollet över utrikesdepartementsärenden den 18 mars 1919 angivna villkor och bestämmelser för åtnjutande av avlöningsförmåner för i staten för utrikesdepartementet uppförda befattningar såsom kabinettssekreterare, avdelningschef, chef för byrå, andre legationssekreterare eller vice konsul och kanslist samt för i staten för beskickningar och konsulat upptagna befattningar»;

vid mom. e) av herrar *S. H. Kvarnzelius, E. A. Hallin, A. Anderson* i Råstock, *J. Jönsson* i Revinge, *P. Nilsson* i Bonarp, *S. Bengtsson* i Norup och *P. A. Hansson* i Stockholm, vilka ansett, att momentet bort hava följande lydelse:

e) förklara — — — — en och en halv månad, samt att den för innehavare av kvinnliga skrivbiträdesbefattningar stadgade tidpunkt, före vilken anmälan skall äga rum, att de vilja övergå till den nya avlöningsstaten, fastställas till den 1 september 1919;

vid mom. g 1) av herrar *A. C. Lindblad, C. G. Ekman, H. G. W. Wrangel, J. L. Widell, J. Olofsson, P. B. Nilsson* i Landeryd, *J. Erlans-*

son och K. A. W. Björck, vilka ansett, att utskottets yttrande beträffande den speciella handelsavdelningen bort hava följande lydelse:

»Utskottet vill i detta sammanhang erinra om, att Kungl. Maj:t i den till riksdagen den 9 januari 1919 avlåtna propositionen angående statsverkets tillstånd och behov under punkt 11 av sjunde huvudtiteln bland annat föreslagit riksdagen upprättandet inom kommerskollegium av en särskild handelsbyråns upplysningssektion. Vid granskning av de uppgifter, som tillagts ifrågavarande sektion å ena sidan och den speciella handelsavdelningen inom utrikesdepartementet å den andra, har utskottet ej kunnat undgå att uppmärksamma, att dessa i väsentliga punkter sammanfalla. Enligt utskottets åsikt bör med anledning härav tagas under förnyat övervägande, huruvida icke de uppgifter, som avsetts för den speciella handelsavdelningen i utrikesdepartementet, därunder inbegripen den närmaste ledningen av handelsattachéernas arbeten, lämpligen i stället böra anförtros åt kommerskollegium eller ett blivande handelsdepartement. I varje fall anser utskottet olämpligt, att tvenne olika organisationer, en i utrikesdepartementet och en i kommerskollegium, med i huvudsak enahanda uppgifter, inrättas. Då nu utskottet i avgivet yttrande rörande regleringen av utgifterna under riksstatens sjunde huvudtitel tillstyrkt upprättandet å extra stat av en särskild upplysningssektion inom kommerskollegium, vilket förslag numera av riksdagen bifallits, anser sig utskottet icke kunna biträda förslaget om upprättandet av den speciella handelsavdelningen inom utrikesdepartementet. De bland nämnda avdelnings uppgifter, som icke kunna tillgodoses genom kommerskollegii upplysningssektion, torde tillvidare kunna utan större olägenhet övertagas av den politiska och handelspolitiska avdelningen»;

samt att förty momentet bort hava följande lydelse:

g 1) »för följande ändamål på extra stat för år 1920 anvisa nedan angivna belopp, nämligen:

arvode till tre extra kvinnliga skrivbiträden av tredje graden	7,050 kronor
» » ett extra kvinnligt skrivbiträde av andra graden	1,950 »
» » två extra vaktmästare	3,150 »
till beredande av vikariatsersättningar åt ovan angivna extra befattninghavare 700 kronor,	
eller tillhoppa såsom förslagsanslag, högst, 12,850 kronor»;	

vid mom. g 7) (socialattachéer) av herrar O. M. Strömberg, H. G. W. Wrangel, J. L. Widell, P. B. Nilsson i Landeryd och J. Erlansson.

Vidare hava herrar *S. H. Kvarnzelius*, *E. A. Hallin*, *A. Anderson* i Rastock, *J. Jönsson* i Revinge, *P. Nilsson* i Bonarp, *S. Bengtsson* i Norup och *P. A. Hansson* i Stockholm i anslutning till deras reservation angående tiden för statens ikraftträdande ansett, att utskottet bort hemställa, att riksdagen må

medgiva att å fjärde kvartalet av år 1919 belöpande belopp av de å ordinarie stat uppförda anslagen till departementet och till avlöningsförbättring åt vissa vaktmästare och med dem jämförliga befattningshavare, tillhopa uppgående till 41,775 kronor, måtte få till angivna ändamål disponeras efter den nya statens ikraftträdande,

till förstärkning av sistnämnda anslagsbelopp å tilläggsstat för år 1919 anvisa såsom förslagsanslag, högst, ett belopp av 27,925 kronor,

medgiva, att den återstod av det å extra stat för år 1919 upptagna förslagsanslag, högst, å 51,550 kronor till provisorisk förstärkning av departementets arbetskrafter, vilken bliver tillgänglig den 1 okt. 1919 och vilken, på sätt i statsrådsprotokollet närmare angivits, beräknas uppgå till 8,650 kronor, måtte få användas till avlöning åt förutnämnda extra befattningshavare och beredande av extra avlöningstillägg åt vissa befattningshavare inom departementet,

ytterligare till sistnämnda båda ändamål under fjärde kvartalet av år 1919 å tilläggsstat för samma år såsom förslagsanslag, högst, anvisa ett belopp av 10,750 kronor»;

vid mom. h 1) (tillfällig löneförbättring) av herrar *S. H. Kvarnzelius*, *E. A. Hallin*, *A. Anderson* i Råstock, *J. Jönsson* i Revinge, *P. Nilsson* i Bonarp, *S. Bengtsson* i Norup och *P. A. Hansson* i Stockholm, vilka ansett, att ifrågavarande moment bort ur utskottets hemställan utgå;

vid mom. h 6) (socialattachéer) av herrar *O. M. Strömberg*, *H. G. W. Wrangel*, *J. L. Widell*, *P. B. Nilsson* i Landeryd och *J. Erlansson*.
